

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

KFW

ASISTENȚA PARENTALĂ PROFESIONISTĂ

PLASAMENT SPECIALIZAT PENTRU COPII CU NEVOI EMOȚIONALE COMPLEXE

Ghid pentru formatori

() PARTENERIAȚE PENTRU FIECARE COPIL
PARTNERSHIPS FOR EVERY CHILD

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

ASISTENȚA PARENTALĂ PROFESIONISTĂ

PLASAMENT SPECIALIZAT PENTRU COPII CU NEVOI EMOȚIONALE COMPLEXE

Ghid pentru formatori

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

Acest ghid a fost tipărit în cadrul proiectului UNICEF „Fiecare fată și băiat este protejat și împuternicit să își realizeze potențialul cu demnitate”, implementat de AO „Parteneriate pentru fiecare copil”, finanțat de Ministerul pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Republicii Federale Germania (BMZ), prin intermediul Băncii Germane de Dezvoltare (KfW). Conținutul ghidului este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă în mod necesar viziunea Ministerului Federal al Afacerilor Externe al Germaniei și a KfW.

Imaginea pe copertă: Ionela, 13 ani

CUPRINS

ABREVIERI ȘI ACRONIME	6
INTRODUCERE ȘI CONTEXT	7
MODULUL 1: ÎNȚELEGEREA NEVOILOR COPILULUI	13
1.1 Drepturile copilului	13
1.2 Repere pentru creșterea, dezvoltarea și bunăstarea copilului	15
MODULUL 2: TRAUMA ȘI EFECTELE EI	21
2.1 Impactul traumei asupra bunăstării și dezvoltării copilului	21
2.2 Trauma și practica bazată pe relații: cum relațiile sănătoase susțin vindecarea	25
2.3 Semnele traumei	30
MODULUL 3: POTRIVIRE, PLASAMENT ȘI SPRIJIN	35
3.1 APP – Cunoașterea de sine în contextul înțelegerii traumei și îngrijirii corespunzătoare	35
3.2 Nevoia de sprijin	38
3.3 Potrivirea copilului cu APP	39
3.4 Plasamentul copilului	41

ABREVIERI ȘI ACRONIME

SAPP – Serviciul de asistență parentală profesionistă

APP – Asistent parental profesionist

EAC – Experiențe Adverse din Copilărie

CDC – Convenția cu privire la Drepturile Copilului

Pe parcursul ghidului veți întâlni o serie de semne/pictograme, care o să vă atragă atenția în mod deosebit asupra unor instrucțiuni, noțiuni. Mai jos găsiți descrierea acestora.

INSTRUCȚIUNI

NOTĂ

VIDEO

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE

INTRODUCERE ȘI CONTEXT

Acest ghid este destinat formatorilor care vor pregăti diverși specialiști implicați în prestarea Serviciului de Asistență Parentală Profesionistă (SAPP), cum ar fi specialiștii în protecția copilului, managerii serviciului, asistenți parentali profesioniști (APP), membri ai echipei multidisciplinare și ai Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate. Scopul instruirilor este de a dezvolta competențe esențiale pentru îngrijirea copiilor care au trecut prin experiențe adverse și traume.

Înțelegerea traumei și a impactului acesteia este fundamentală pentru specialiști, având în vedere că mulți copii plasați în îngrijire familială, în special în SAPP, au suferit de neglijare, abuzuri sau pierderi semnificative. Formarea sprijină profesioniștii în dezvoltarea unei abordări centrate pe traumă, contribuind la luarea deciziilor corecte și la asigurarea bunăstării copiilor pe termen lung.

Ghidul face parte din formarea continuă a personalului responsabil de SAPP sau care prestează servicii în cadrul acestuia, cu un accent special pe instruirea specializată pentru îngrijirea copiilor cu nevoi complexe. Acesta oferă specialiștilor cunoștințele și abilitățile necesare pentru îngrijirea copiilor care au fost expuși sau au suferit traume și sunt plasați în îngrijire de tip familial.

Ghidul include activități cu obiective clare, resurse și informații utile pentru formatori, precum și instrumente practice pentru îmbunătățirea calității îngrijirii centrate pe traumă și pentru asigurarea respectării cadrului normativ privind drepturile copilului. Conținutul ghidului se bazează pe cercetări și evidențe științifice validate, accesibile publicului sau utilizate cu permisiunea *Social Work Scotland*, organizație care a oferit sprijin și expertiză în dezvoltarea acestuia.

STRUCTURA GHIDULUI

Ghidul este împărțit în trei module interconectate, permițând participanților să dezvolte treptat competențele necesare pentru o îngrijire eficientă:

- **Înțelegerea nevoilor copilului:** Accent pe nevoile, drepturile și bunăstarea emoțională a copilului.
- **Trauma și efectele ei:** Impactul traumei asupra creșterii și dezvoltării copiilor.
- **Potrivire, plasament și sprijin:** Înțelegerea caracteristicilor și competențelor asistentului parental profesionist necesare pentru copii traumatizați, asigurarea unor plasamente adecvate și a unui sprijin continuu pentru copii și APP.

Formarea poate fi desfășurată pe parcursul a două zile, dar formatorii pot ajusta programul în funcție de nevoile participanților, dedicând mai mult timp exercițiilor esențiale, dacă este cazul.

REZULTATELE SCOTATE ALE FORMĂRII

Acest ghid urmărește să dezvolte și să consolideze competențele angajaților implicați în protecția copilului, precum și ale celor care interacționează direct cu copiii și participă la luarea deciziilor care îi privesc.

La finalul formării, specialiștii din domeniul protecției copilului (asistenți sociali, manageri, specialiști), inclusiv membrii echipelor multidisciplinare, vor fi capabili să:

- Înțeleagă drepturile copilului și să aplice principiile aferente acestora în practica profesională zilnică.
- Dobândească cunoștințe și competențe despre traume și despre modul în care acestea afectează copiii din punct de vedere emoțional, mintal și fizic.
- Conștientizeze importanța suportului de care are nevoie APP în construirea unor relații mai puternice cu copiii și să-l aplice în practică.
- Aplice cadrul normativ de protecție a copilului pentru a preveni și a răspunde la încălcările drepturilor copilului, asigurând alinierea la politicile naționale.

Asistenții parentali profesioniști vor fi capabili să:

- Înțeleagă și să integreze drepturile copilului în practicile zilnice de îngrijire și în luarea deciziilor.
- Recunoască și să abordeze trauma pentru a oferi copiilor sprijin emoțional și psihologic.
- Construiască relații sănătoase și pozitive cu copiii prin construirea încrederii și consecvenței.
- Colaboreze eficient cu profesioniștii pentru a asigura bunăstarea și siguranța copiilor.
- Identifice, raporteze și gestioneze riscurile în timpul sprijinirii copiilor în timpul crizelor, în coordonare cu serviciile de protecție a copilului.

FLEXIBILITATE:

- **MODULARĂ:** Formatorii pot oferi ghidul complet sau se pot concentra pe anumite module, după caz.
- **METODOLOGICĂ:** Formatorii pot ajusta conținutul în dependență de context și participanți.
- **DE TIMP:** Deși ghidul sugerează durate specifice de timp, acestea au caracter de recomandare, iar formatorii pot ajusta timpul în funcție de necesități pentru a se adapta dinamicii grupului sau situațiilor neprevăzute.

Această abordare flexibilă asigură adaptarea formării pentru diverse grupuri de profesioniști, atât pentru cei care lucrează direct cu copiii, cât și pentru cei care ocupă funcții de management, interacționează cu copiii și participă la luarea deciziilor care îi privesc.

STRUCTURA CURSULUI DE FORMARE

MODULUL 1: ÎNȚELEGEREA NEVOILOR COPILULUI

SUBIECTE CHEIE:

1.1 DREPTURILE COPILULUI

- Introducerea participanților în conceptul de drept al copilului;
- Prezentarea Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (CDC) și a principiilor generale.

ACTIVITĂȚI

1. Prezentarea articolelor cheie din CDC.
2. Reflecții privind principiile generale ale CDC.
3. Drepturi specifice ale copiilor aflați în îngrijire alternativă.

1.2 REPERE PENTRU CREȘTEREA, DEZVOLTAREA ȘI BUNĂSTAREA COPILULUI

- Explorarea etapelor de dezvoltare ale copilului și a caracteristicilor fiecărei etape;
- Introducere în conceptul de bunăstare a copilului.

ACTIVITĂȚI

1. Etapele de dezvoltare ale copilului.
2. Reperele de dezvoltare ale copilului.
3. Bunăstarea copilului prin prisma CDC și importanța asigurării acesteia.

MODULUL 2: TRAUMA ȘI EFECTELE EI

SUBIECTE CHEIE

2.1 IMPACTUL TRAUMEI ASUPRA BUNĂSTĂRII ȘI DEZVOLTĂRII COPILULUI

- Prezentarea impactului pe care îl poate avea trauma asupra creșterii și dezvoltării copilului și asupra rezilienței lui.

ACTIVITĂȚI

1. Zidul nevoilor de dezvoltare ale copilului.
2. Vizionarea și analiza unui videoclip despre efectele traumei în copilăria timpurie.
3. Studiu de caz pentru aplicarea practică a conceptelor învățate.

2.2 TRAUMA ȘI PRACTICA BAZATĂ PE RELAȚII : CUM RELAȚIILE SĂNĂTOASE SUSȚIN VINDECAREA

- Prezentarea conceptului traumei și rolul relațiilor pozitive în vindecarea emoțională a copilului.

ACTIVITĂȚI

1. Introducere în practica centrată pe traumă și relații pozitive, dovezi științifice.
2. Vizionarea și analiza videoclipului „Semănatul semințelor”.
3. Prezentarea unor instrumente practice.

2.3 SEMNELE TRAUMEI

- Înțelegerea semnelor traumei în dezvoltarea emoțională a copilului și accentuarea importanței unei relații de bază pentru facilitarea vindecării acestuia.

ACTIVITĂȚI

1. Semnele traumei în dezvoltarea copilului acasă și la școală.
2. Vizionarea și analiza unui videoclip - Semnele traumei emoționale în dezvoltare.

MODULUL 3:

POTRIVIRE, PLASAMENT ȘI SPRIJIN

SUBIECTE CHEIE:

3.1 APP – CUNOAȘTEREA DE SINE ÎN CONTEXTUL ÎNȚELEGERII TRAUMEI ȘI ÎNGRIJIRII CORESPUNZĂTOARE

- Explorarea caracteristicilor și competențelor necesare pentru profesioniștii din SAPP în îngrijirea copilului care a suferit traume.

ACTIVITĂȚI

1. Caracteristicile APP.
2. Înțelegerea Cărții vieții pentru a permite vindecarea.
3. Harta mobilității.

3.2 NEVOIA DE SPRIJIN

- Identificarea sprijinului de care are nevoie un APP în contextul îngrijirii unui copil afectat de traumă.

ACTIVITĂȚI

1. Profilul profesional al APP.
2. Competențele APP în contextul traumei.

3.3 POTRIVIREA COPILULUI CU APP

- Furnizarea unui instrument practic pentru a facilita potrivirea unui copil care a suferit traumă cu un APP, asigurându-se că nevoile copilului sunt aliniate cu competențele și abilitățile APP-ului.

ACTIVITĂȚI

1. Matricea de potrivire.

3.4 PLASAMENTUL COPILULUI

- Introducerea conceptului de „îngrijire în siguranță” și a importanței acestuia pentru copilul care a suferit traume;
- Introducerea practicii privind stabilirea unei înțelegeri comune între APP și copil la începutul plasamentului, pentru a evita dificultăți viitoare;
- Explorarea tipurilor de sprijin disponibile pentru a susține atât copilul, cât și APP.

ACTIVITĂȚI

1. Îngrijire în siguranță.
2. Acord de înțelegere între copil și APP.
3. Tipuri de sprijin.
4. Tehnici de Sprijin pentru Îngrijirea Copiilor Traumatizați:
Prezentare Teoretică și Aplicativă;
5. Finalizarea formării. Ce iau cu mine de la instruire?

MODULUL 1: ÎNȚELEGEREA NEVOILOR COPILULUI

Exercițiu introductiv (🕒 15 min.)

Salutați participanții și explicați scopul instruirii, subliniind că formarea urmărește să dezvolte cunoștințe și abilități esențiale pentru îngrijirea copiilor expuși la traume. Menționați că instruirea va implica participarea activă la exerciții și va necesita atenția și concentrarea din partea tuturor.

Împreună cu participanții, stabiliți regulile de activitate care vor ajuta la crearea unui mediu de învățare deschis și sigur pentru toți. Identificați așteptările și temerile care le au participanții în legătură cu cursul de instruire. Informați-i că unele materiale pot fi dificile și pot trezi amintiri și experiențe personale trăite. Încurajați-i să vorbească cu formatorul sau să ia o scurtă pauză, dacă este nevoie.

Rugați participanții să se prezinte pe scurt. Pentru a facilita acest lucru, invitați-i să se întoarcă spre vecinul sau vecina lor și să afle următoarele informații: numele, un lucru interesant despre acea persoană și un obiectiv pe care speră să-l atingă în urma formării. După ce fiecare pereche de participanți a făcut acest lucru, rugați-i să își prezinte vecinul/vecina întregului grup.

Acest exercițiu de spargere a gheții trebuie să fie scurt și concis, fără explicații lungi sau istorii de viață.

1.1 DREPTURILE COPILULUI (🕒 30 min)

SCOP: Actualizarea cunoștințelor participanților despre drepturile fundamentale ale copilului.

ACTIVITATE: Prezentarea articolelor cheie din Convenția privind Drepturile Copilului

OBIECTIV: Această activitate familiarizează participanții cu CDC și articolele cheie din aceasta.

INSTRUCȚIUNI

Explicați participanților că această instruire este realizată din perspectiva drepturilor copilului și a principiului fundamental din CDC că toți copiii au aceeași valoare și merită aceleași șanse la viață.

Împărțiți participanților CDC și rugați-i să identifice principalele capitole cu accent pe articolele cheie. Încurajați participanții să discute care sunt principalele categorii de copii drepturile cărora nu sunt respectate, motivați-i să analizeze de ce apare această situație.

ACTIVITATE: Reflecții privind principiile generale ale CDC

OBIECTIV: Această activitate prezintă principiile generale ale CDC și ajută participanții să înțeleagă că toate articolele din CDC se bazează pe ele.

INSTRUCȚIUNI

Prezentați participanților cele 4 principii generale ale CDC (Caseta 1).

CASETA 1. Principiile fundamentale ale CDC

Există patru articole speciale cunoscute sub denumirea de principii generale:

- Nediscriminare (articolul 2)
- Interesul superior al copilului (articolul 3)
- Dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare (articolul 6)
- Dreptul de a fi ascultat (articolul 12)

Împărțiți participanții în 4 subgrupuri și alocați fiecărui grup câte un principiu. Rugați-i să discute în detaliu cum înțeleg acest principiu și să ofere exemple din experiența lor personală sau profesională în care acesta nu a fost respectat.

Încurajați participanții să propună soluții pentru a depăși situațiile de nerespectare a drepturilor copilului.

ACTIVITATE: Drepturi specifice copiilor aflați în îngrijire alternativă

OBIECTIV: Această activitate ajută participanții să conștientizeze importanța respectării drepturilor tuturor copiilor. Face referință la drepturile specifice pentru copiii aflați în îngrijire alternativă (Caseta 2).

CASETA 2. Drepturi specifice pentru copiii aflați în îngrijire alternativă și câteva articole relevante în special pentru copiii aflați în îngrijire alternativă:

- Definirea copilului (articolul 1)
- Separarea de părinți și reîntregirea familiei (articolele 9 și 10)
- Protecția împotriva violenței, abuzului și vătămării (articolul 19)
- Dreptul la protecție specială și la revizuirea îngrijirii în cazul în care este necesară îngrijirea statului (articolele 20 și 25)
- Dreptul la educație (articolul 28)
- Dreptul la recuperare după traumă (articolul 39)

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Sumarul Convenției ONU privind drepturile copilului

INSTRUCȚIUNI

Prezentați participanților articolele specifice cu referire la protecția copiilor aflați în îngrijire alternativă. Facilitați discuția și încurajați participanții să vină cu exemple din experiența profesională când au fost respectate aceste drepturi/nu au fost respectate.

NOTĂ

Solicitați participanților să ofere feedback, opinii, comentarii sau întrebări. Scopul principal al acestei secțiuni este de a se asigura că participanții înțeleg că toți copiii au drepturi și că cei aflați în grija statului beneficiază de drepturi suplimentare. Încercați să evidențiați acest aspect prin răspunsurile și comentariile dumneavoastră. Subliniați rolul central al asistenților parentali profesioniști în realizarea acestui obiectiv.

1.2 REPERE PENTRU CREȘTEREA, DEZVOLTAREA ȘI BUNĂSTAREA COPIILOR (🕒 70 min.)

SCOP: Înțelegerea dezvoltării copilului și recunoașterea situațiilor în care dezvoltarea este afectată de traumă.

ACTIVITATE: Etapele de dezvoltare ale copilului (🕒 20 min)

OBIECTIV: Această activitate îi ajută pe participanți să înțeleagă etapele de dezvoltare ale copilului și să identifice situațiile în care dezvoltarea nu progresează conform așteptărilor, permițându-le să detecteze semne timpurii de întârzieri sau dificultăți.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

4 foi de flipchart pentru 4 grupuri de vârstă: 0-2, 3-6, 7-12, 13-18 ani.
Materiale distributive despre abilitățile copilului tipic în funcție de vârstă.

INSTRUCȚIUNI

Împărțiți grupul în patru grupuri mai mici și atribuiți fiecărui grup o categorie de vârstă (0-2, 3-6, 7-12, 13-18 ani).

Rugați-i să noteze pe flipchart așteptările lor privind abilitățile copiilor din intervalul de vârstă alocat fiecărui grup.

Facilitați o discuție în grup pe baza contribuțiilor participanților. Explorați aspectele neașteptate și subliniați caracteristicile esențiale ale fiecărei etape de vârstă.

Fiți pregătiți să observați o gamă variată de așteptări, în special în domenii precum alimentația, îngrijirea personală, limbajul, jocul și independența. Folosiți această discuție pentru a evidenția ideile neașteptate și pentru a corecta eventualele concepții greșite despre dezvoltarea tipică a copilului.

NOTĂ

Ideea principală a acestui exercițiu este să evidențieze etapele de vârstă și caracteristicile tipice de dezvoltare ale copiilor în fiecare perioadă. Exercițiul îi ajută pe participanți să construiască un cadru de înțelegere a abilităților, nevoilor și comportamentelor copiilor la diferite vârste.

Exemple:

- **Copilăria (0-2 ani):** Dezvoltarea senzorial-motorie, legătura cu îngrijitorii.
- **Copilăria timpurie (3-6 ani):** Achiziționarea limbajului, dezvoltarea abilităților motorii, socializare.
- **Copilăria mijlocie (7-12 ani):** Creșterea cognitivă, reglarea emoțională, implicarea școlară.
- **Adolescența (13-18 ani):** Formarea identității, maturitatea emoțională, gândirea abstractă.

Acest cadru va permite participanților să identifice mai eficient lacunele în dezvoltare și să înțeleagă ce este tipic pentru fiecare etapă.

Piramida lui Maslow si Tabelul 1

Ca rezultat al formării inițiale, participanții sunt familiarizați cu *ierarhia nevoilor lui Maslow*. Proiectați piramida lui Maslow pe ecran și explicați modul în care o nevoie se bazează pe alta și ce înseamnă acest lucru pentru creșterea și dezvoltarea unui copil aflat în îngrijirea statului (*Caseta 3*). Piramida arată că, după ce nevoile fiziologice și de siguranță sunt împlinite, copiii au nevoie de iubire și afecțiune pentru a se dezvolta armonios.

Copiii au nevoie de siguranță, apartenență, dragoste și respect pentru a se dezvolta sănătos din punct de vedere fizic, emoțional și social. De multe ori, asistența se concentrează pe necesitățile materiale, neglijând nevoile sociale și psihologice esențiale. Dragostea și grija sunt la fel de importante pentru dezvoltarea lor precum alimentația adecvată.

Cele cinci categorii de nevoi din piramida lui Maslow nu au o ierarhie strictă, ele sunt interdependente și se influențează reciproc.

Utilizați *Tabelul 1* pentru a evidenția faptul că, atunci când nevoile timpurii nu sunt satisfăcute, sunt amânate și nevoile ulterioare.

TABELUL 1

Categorie	Teoria lui Maslow	Repere de dezvoltare	Exemple
Nevoi fiziologice și de siguranță	Nevoile de bază precum hrana, adăpostul, odihna și securitatea fizică sunt fundamentale.	Reperele timpurii se bazează pe satisfacerea acestor nevoi de bază, inclusiv siguranța emoțională oferită de o îngrijire constantă.	La 3 luni: Zâmbetul către îngrijitori indică atașament și conexiune emoțională. La 12 luni: Statul în picioare sau mersul cu sprijin reflectă dezvoltarea fizică favorizată de un mediu sigur.
Dragoste și apartenență	După ce nevoile de bază sunt satisfăcute, copiii au nevoie de dragoste, afecțiune și relații pozitive pentru a se dezvolta emoțional și social.	Reperele de dezvoltare socială și emoțională includ exprimarea afecțiunii și relaționarea cu familia și colegii.	La 2 ani: Utilizarea propozițiilor scurte și manifestarea empatiei indică abilități sociale și emoționale emergente. La 5 ani: Jocul cooperativ cu colegii demonstrează progresul în construirea prietenilor și a competenței sociale.
Stima și creșterea personală	Sentimentele de competență și realizare sunt esențiale pentru construirea stimei de sine.	Reperele legate de creșterea personală includ realizarea obiectivelor și dezvoltarea independenței.	La 5 ani: Numărutul până la 10 sau participarea la activități de grup îmbunătățește abilitățile cognitive și stima de sine.

Subliniați că, pentru copiii care au suferit pierderi și traume este esențial să le fie satisfăcute mai întâi nevoile de bază pentru a le permite să înceapă procesul de recuperare și dezvoltare după experiențele dificile din viața lor (*Caseta 4*). Împlinirea acestor nevoi fundamentale creează baza necesară pentru o dezvoltare sănătoasă și pentru progresul prin reperele de dezvoltare.

CASETA 4. Exemple privind modul în care reperele de dezvoltare depind de satisfacerea nevoilor

- În cazul în care nevoile de bază (cum ar fi hrana sau siguranța) nu sunt satisfăcute, un copil poate întâmpina dificultăți în atingerea reperelor de dezvoltare. De exemplu, un copil care trăiește într-un mediu constant stresant, expus la stres toxic poate avea întârzieri în dezvoltarea limbajului sau în reglarea emoțională.
(<https://youtu.be/12PoYm93C28>; <https://youtu.be/yqlaHv-xYI8>)
- Copiii parcurg mai ușor reperele de dezvoltare atunci când se simt în siguranță, iubiți și sprijiniți. De exemplu, copiii mici își dezvoltă mai bine capacitatea de reglare emoțională atunci când beneficiază de îngrijire constantă și stabilă.

CASETA 5. Pierderea și separarea

Pierderi și traume: Copiii cu experiențe traumatizante (cum ar fi cei aflați în îngrijire) pot întâmpina dificultăți în atingerea obiectivelor de dezvoltare dacă nu le sunt satisfăcute mai întâi nevoile fundamentale de siguranță și stabilitate.

Interdependența nevoilor: nevoile fizice, psihologice și sociale nu sunt ierarhizate, ci mai degrabă interdependente. Chiar dacă cadrul lui Maslow sugerează o progresie pe niveluri, dezvoltarea emoțională a unui copil nu poate aștepta până când toate nevoile materiale sunt rezolvate - ambele trebuie abordate simultan.

Pierderea și separarea de persoanele de referință (părinți sau îngrijitori primari) pot avea un impact profund asupra dezvoltării copilului. Separarea poate crea sentimente de abandon și insecuritate, afectând atașamentul și capacitatea de a dezvolta relații de încredere. În cazul copiilor care au suferit pierderi, lipsa unei baze de siguranță și afecțiune poate duce la anxietate crescută, dificultăți de concentrare și probleme de comportament.

În situațiile de pierdere și separare, oferirea unui mediu stabil și de susținere emoțională ajută copiii să își recapete sentimentul de siguranță, permițându-le să progreseze în dezvoltare și să facă față mai bine provocărilor emoționale.

ACTIVITATE: Bunăstarea copilului prin prisma CDC și importanța asigurării acesteia (🕒 20 min.)

OBIECTIV: Această activitate îi ajută pe participanți să exploreze domeniile de bunăstare ale copilului și să înțeleagă importanța satisfacerii lor în managementul cazului. Participanții vor examina cum aceste domenii contribuie la satisfacerea nevoilor fiecărui copil, promovând o dezvoltare completă și sănătoasă.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Figura cu domeniile de bunăstare

INSTRUCȚIUNI

Pornind de la cunoștințele actuale ale participanților despre principiile CDC și dezvoltarea copilului, începeți activitatea cu un asalt de idei, invitând participanții să împărtășească ce înțeleg prin conceptul de „bunăstare a copilului” și ce aspecte consideră esențiale pentru aceasta.

Notați răspunsurile pe flipchart pentru a crea o imagine de ansamblu a înțelegerii lor.

Reamintiți participanților că bunăstarea copilului este un concept complex, care include satisfacerea nevoilor fizice, emoționale, sociale și cognitive.

CASETA 6. Noțiunea de bunăstare a copilului

Satisfacerea necesităților copilului în toate domeniile importante pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a acestuia, care îi asigură un început bun în primii ani de viață și pregătire pentru realizări pe tot parcursul vieții.

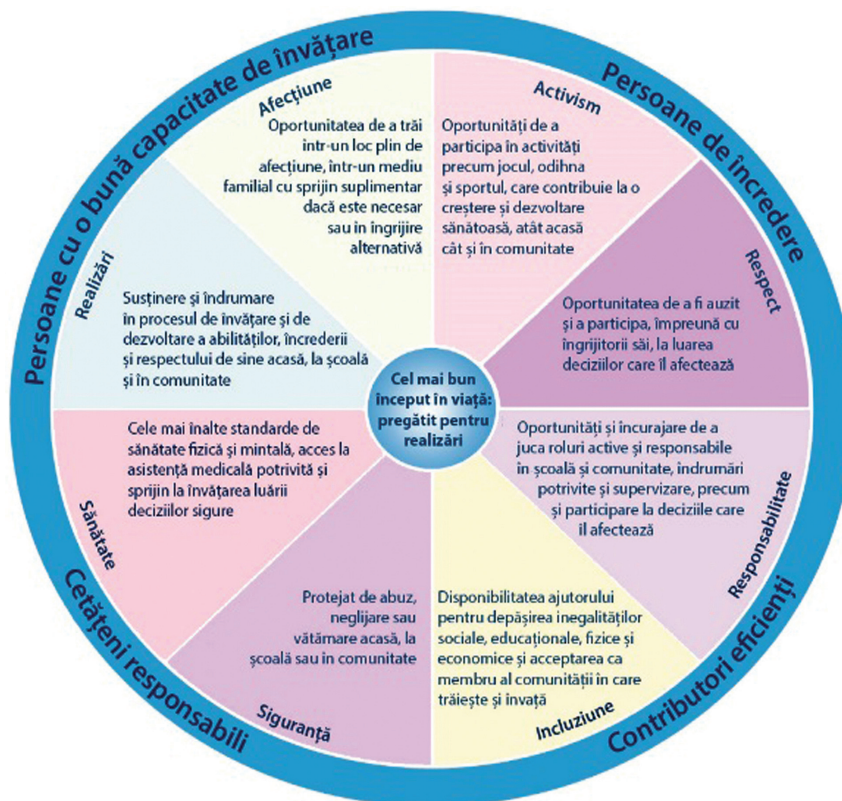
Bunăstarea copilului nu înseamnă doar dezvoltarea fizică și intelectuală, ci și crearea unui sentiment de siguranță, apartenență și valoare personală.

Pentru a se dezvolta armonios, copiii au nevoie de un mediu care să sprijine atât nevoile de bază (*cum ar fi hrana și siguranța*), cât și nevoile psihologice și sociale (*cum ar fi afecțiunea și susținerea emoțională*).

Proiectați *Figura 5* pentru a vizualiza aceste domenii de bunăstare.

Explicați că aceste domenii sunt instrumente esențiale pentru toți cei care lucrează cu copiii, inclusiv pentru APP, pentru a măsura cât de bine sunt satisfăcute nevoile unui copil.

Figura 1. Domeniile de bunăstare

Domeniile de bunăstare subliniază faptul că dezvoltarea copilului nu se referă doar la progresul fizic sau academic, ci și la bunăstarea emoțională precum sentimentul de siguranță, incluziune și apreciere.

Acestea oferă instrumente practice pentru evaluarea holistică a nevoilor copiilor și îi ghidează pe APP în promovarea unui mediu în care copiii se simt în siguranță, respectați și incluși.

Această abordare ajută APP și profesioniștii să se asigure că nevoile copiilor aflați în grija lor sunt identificate și abordate. Prin intermediul acestui obiectiv, APP și profesioniștii pot promova recuperarea, reziliența și dezvoltarea - în special pentru copiii care au suferit traume sau au avut parte de circumstanțe de viață dificile.

NOTĂ

Deși este posibil ca unii participanți să fie deja familiarizați cu dezvoltarea copilului, rețineți că vom începe cu o actualizare a dezvoltării copilului. Acest lucru se datorează faptului că este important (chiar esențial) să înțelegem cum ar trebui să se dezvolte copiii, să înțelegem modul în care dezvoltarea este afectată de experiențele dificile și de traume.

Acordați timp pentru comentarii și întrebări pe măsură ce treceți în revistă domeniile de bunăstare. Căutați confirmarea din partea participanților că acestea sunt domeniile de care copiii au nevoie pentru a crește și a se dezvolta. Încurajați-i să se gândească la copiii pe care îi cunosc sau cu care lucrează.

Alocați timp, dacă este necesar, pentru a vă asigura că participanții înțeleg conceptul de bunăstare.

Verificați dacă toată lumea se simte bine și a înțeles informația de până acum.

Înainte de a trece la analiza modului în care trauma afectează creșterea și bunăstarea copiilor, reamintiți participanților că discutarea acestui subiect sensibil ar putea trezi sentimente dificile. Încurajați-i să fie conștienți de reacțiile lor și să se simtă liberi să ia o scurtă pauză sau să discute cu formatorul, dacă este necesar.

NOTĂ

Un număr semnificativ de persoane au fost expuși la abuz, neglijare, traume sau au fost martori ai acestor situații – este posibil ca acest lucru să fie valabil și pentru unii dintre participanții prezenți.

Este esențial ca fiecare participant să recunoască și să fie conștient de propriile experiențe în acest sens, deoarece acest aspect va trebui gestionat pe măsură ce susțin cursul pentru APP.

Dacă cineva se simte copleșit sau stresat în timpul discuțiilor este perfect acceptabil să părăsească sala pentru o pauză. Sprijinul va fi disponibil pentru oricine are nevoie.

CONCLUZII

Către sfârșitul acestei sesiuni, participanții vor avea o înțelegere mai clară a etapelor de dezvoltare ale copilului și a modului în care nevoile nesatisfăcute pot afecta progresul unui copil. De asemenea, vor dobândi cunoștințe esențiale despre domeniile de bunăstare, care subliniază că dezvoltarea copilului nu se referă doar la progresul fizic sau academic, ci și la sentimentul de siguranță, îngrijire, includere și valorizare. Aceste cunoștințe îi vor ajuta pe participanți să identifice lacunele de dezvoltare și să aplice strategii de promovare a recuperării și a bunăstării holistice, în special pentru copiii aflați în plasament în SAPP, sau în alte situații vulnerabile.

MODULUL 2: TRAUMA ȘI EFECTELE EI

2.1 Impactul traumei asupra bunăstării și dezvoltării copilului (🕒 70 min.)

SCOP: Înțelegerea impactului traumei asupra bunăstării și dezvoltării copiilor și explorarea modului în care nevoile neacoperite afectează creșterea emoțională și fizică.

Participanții vor învăța strategii pentru a aborda lacunele de dezvoltare și pentru a sprijini recuperarea.

ACTIVITATE: Zidul nevoilor de dezvoltare ale copiilor (🕒 40 min.)

OBIECTIV: Această activitate va ajuta participanții să înțeleagă consecințele nesatisfacerii nevoilor esențiale ale copiilor și îi va pregăti să exploreze modalitatea de abordare a traumei și a sprijinului eficient pentru recuperare.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Hârtie format A4. Tăiați hârtia în forme de mărimea unei cărămizi. Veți avea nevoie de 50 - 60 de cărămizi.

Materiale distributive despre experiențe adverse din copilărie și traume

INSTRUCȚIUNI

Începeți printr-un asalt de idei: „De ce credeți că au nevoie copiii pentru o dezvoltare fizică, emoțională și cognitivă sănătoasă la diferite vârste și etape?”

Explicați că participanții vor analiza nevoile copiilor la diverse etape ale dezvoltării: 0-2 ani, 3-6 ani, 7-12 ani și 13-18 ani. Participanții se împart în patru grupuri.

Fiecare grup va lua în considerare dezvoltarea fizică, emoțională și intelectuală pentru etapa atribuită. Exercițiul urmărește să descompună aceste nevoi într-un limbaj cotidian, evitând termeni teoretici sau profesionali. Participanții ar trebui să identifice nevoi simple precum dragoste, căldură, o persoană specială, jucării, atingere, rutină (Caseta 7).

CASETA 7. Exemple de ceea ce vă așteptați să vedeți în cărămizile zidului

- **De la naștere la 1 an:** Dragoste, căldură, haine, mâncare, băutură, curățenie, mângâieri, să fie atins, să fie ținut în brațe, zâmbete, persoană specială care va oferi îngrijire caldă și consistentă, pat, jucării, culoare, rutină, consecvență.
- **2 - 3 ani:** Toate cele de mai sus, plus: încurajare, disciplină, limite, explorare, spațiu, contact cu alți copii, împărtășire, cărți.
- **4 - 6 ani:** Toate cele de mai sus, plus: educație formală, independență, activități în afara casei.
- **7 - 10 ani:** Toate cele de mai sus, plus: creșterea independenței, sprijin pentru gestionarea prietenilor, expunerea la idei diferite și la alte moduri de viață.
- **11-17 ani:** Toate cele de mai sus, cu accent tot mai mare pe independență, autoîngrijire, gândire independentă, etc.

Împărțiți participanții în 4 grupuri mici sau perechi, în funcție de numărul total. Atribuiți fiecărui grup un interval de vârstă și oferiți-le un set de cărămizi din hârtie. Participanții vor scrie câte o nevoie diferită pe fiecare cărămidă.

După finalizare, toate grupurile se reunesc și construiesc un zid al nevoilor: grupul responsabil de etapa 0-2 ani va așeza prima parte a zidului, urmat de celelalte etape, până la 13-18 ani.

Pe măsură ce zidul este construit, participanții vor observa că nevoile primare (*cum ar fi hrană, căldură, dragoste*) apar la toate etapele, iar nevoile suplimentare (*cum ar fi explorarea, prietenii și educația formală*) sunt adăugate pe măsură ce vârsta crește.

După ce zidul nevoilor a fost construit, invitați participanții să observe și să comenteze despre cât de stabil sau fragil pare zidul și să reflecteze asupra importanței nevoilor esențiale la fiecare etapă de vârstă.

Demonstrați impactul traumei: oferiți exemple de copii care au trecut prin trauma/adversități la fiecare etapă.

Scoateți câte o cărămidă relevantă (de exemplu, „hrană” pentru un copil care nu a avut acces la hrană), pentru a ilustra modul în care experiențele adverse creează lacune în dezvoltare.

Zidul va deveni instabil, simbolizând impactul traumei asupra rezilienței copilului.

Introduceți conceptul de Experiențe Adverse din Copilărie (EAC). Folosiți *Caseta 8* pentru a enumera exemple concrete de experiențe adverse. Explicați că aceste experiențe traumatice pot afecta serios dezvoltarea și bunăstarea copiilor și pot submina zidul pe care tocmai l-au construit.

CASETA 8. Experiențe adverse

Experiențele adverse din copilărie (EAC) sunt evenimente potențial traumatice care apar pe perioada copilăriei. Exemplele includ:

- Experiență de violență, abuz sau neglijare.
- Martor la violență în casă sau comunitate.
- Tentative de suicid al unui membru al familiei.

Aceste experiențe includ, de asemenea, aspecte din mediul în care crește copilul care îi pot submina sentimentul de siguranță, stabilitate și relații precum:

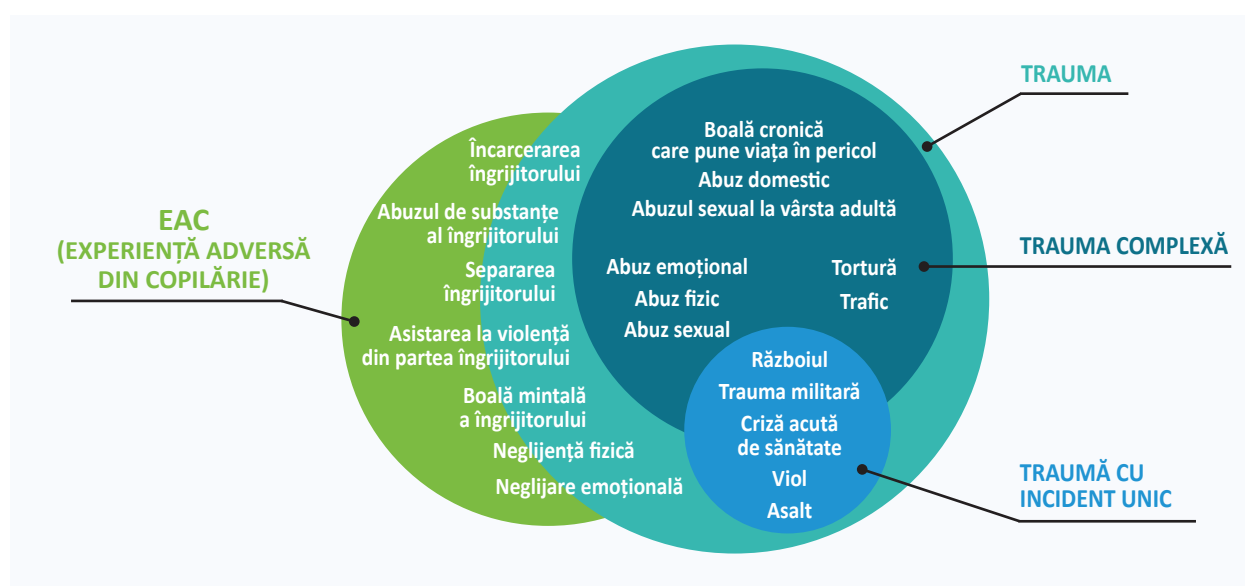
- Prezența problemelor legate de consumul de substanțe în gospodărie.
- Probleme de sănătate mintală în familie.
- Instabilitate cauzată de separarea părinților.
- Instabilitate din cauza încarcerării unui membru al familiei.

Suplimentar puteți utiliza *Figura 2* pentru a explica suprapunerea dintre experiențele adverse din copilărie, traumele complexe și traumele cu incident unic.

Explicați că APP joacă un rol crucial în eliminarea acestor lacune, restabilind stabilitatea și sprijinind procesul de vindecare.

Dacă timpul este scurt, puteți folosi o singură cărămidă care rezumă toate etapele.

Figura 2: EAC și Traume

NOTĂ

Figura 2 prezintă diverse categorii și tipuri de traume și adversități, cu suprapuneri între EAC, traumele complexe și traumele cu incident unic.

EAC - Reprezentate în cerul verde includ:

- Îngrijirea într-un mediu problematic, cum ar fi consumul de substanțe, probleme de sănătate mintală sau separarea de familie etc.
- Violența sau neglijarea din partea îngrijitorilor, neglijarea fizică și emoțională.

Trauma - Reprezentată de cerul mai mare albastru, care cuprinde, pe lângă EAC și alte experiențe traumatice:

- Abuz domestic, abuz emoțional sau fizic;
- Boli cronice care amenință viața;
- Abuz sexual la vârsta adultă.

Trauma Complexă - Cercul albastru închis reprezintă traume de lungă durată, precum:

- Tortura;
- Traficul de persoane;
- Abuzuri severe, care necesită mult timp pentru a fi procesate emoțional și fizic.

Trauma cu Incident Unic - Reprezentată în cerul albastru deschis, include traume cauzate de un singur eveniment, precum:

- Războiul;
- Trauma militară;
- Crizele de sănătate;
- Violența și atacurile fizice.

Suprapunerile dintre cercuri arată cum anumite experiențe pot fi comune sau pot aparține mai multor categorii. De exemplu, abuzul emoțional și fizic pot apărea atât în copilărie, cât și ca traume complexe în viața adultă. Astfel, trauma variază de la evenimente unice la experiențe cronice, interacționând și influențând diferite aspecte ale vieții unei persoane.

ACTIVITATE: Vizionarea și analiza unui videoclip despre impactul stresului toxic asupra copiilor mici (🕒15 min.)

OBIECTIV: Această activitate prezintă participanților impactul stresului toxic în copilăria timpurie asupra dezvoltării copiilor. Videoclipul demonstrează modul în care expunerea la stres neconținut cauzat de neglijare, abuz, sărăcie extremă, etc. poate slăbi arhitectura creierului în dezvoltare, cu consecințe pe termen lung asupra învățării, comportamentului și sănătății fizice și mentale, punând bazele unor discuții ulterioare privind îngrijirea informată cu privire la traumă.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Video - Stresul toxic la copii.

INSTRUCȚIUNI

Vizionați videoclipul **Stresul toxic la copii** împreună (01 min 49 sec). Discutați mesajele pe care le puteți desprinde din videoclip.

NOTĂ

Discutați despre cum experiențele copilului îi influențează comportamentul. Dacă participanții întâmpină dificultăți, folosiți întrebări deschise pentru a stimula reflecția. Acesta este un exercițiu critic, care consolidează conceptul de experiențe adverse în copilărie și stă la baza cursului, astfel încât este important să se ajungă la o înțelegere comună a impactului traumei asupra dezvoltării copiilor.

Ajutați-i pe participanți să realizeze că, copiii nu sunt responsabili pentru ceea ce li s-a întâmplat și adesea nu se pot comporta sau dezvolta în același mod ca și semenii lor care nu au suferit traume. Pentru APP, acesta este un mesaj esențial – îngrijirea unui copil care a suferit o traumă semnificativă nu este la fel ca îngrijirea propriului copil – este diferită și necesită abilități suplimentare și adesea diferite.

ACTIVITATE: Studiu de caz pentru aplicarea practică a conceptelor învățate (🕒15 min.)

OBIECTIV: Această activitate încurajează participanții să aplice cunoștințele prin reflecție asupra unui caz real.

INSTRUCȚIUNI

Împărțiți participanții în trei grupuri și rugați să propună câte un studiu de caz a unui copil cu care lucrează și care a suferit o traumă. Aceasta ar trebui să acopere: trecutul, comportamentele prezente, circumstanțele actuale, adică ce i s-a întâmplat, unde locuiește și relațiile și experiențele cheie. Rugați grupurile să facă o scurtă descriere. Selectați de comun acord un studiu de caz pentru activitățile viitoare.

Participanții pot pune câteva întrebări de bază pentru clarificare, dar nu ar trebui să li se permită să intre într-o discuție detaliată sau în examinarea unui caz.

NOTĂ

Alternativ: puteți utiliza toate studiile de caz prezentate, dacă timpul și circumstanțele permit acest lucru.

2.2 Trauma și practica bazată pe relații pozitive (🕒 95 min.)

SCOP: Prezentarea conceptului traumei și a practicii bazată pe relații pozitive, subliniind importanța relațiilor pozitive în procesul de vindecare și recuperare a bunăstării emoționale a unui copil.

Participanții vor primi, de asemenea, resurse suplimentare pentru lectură și analiză.

ACTIVITATE: Introducere în practica centrată pe traumă și relații pozitive, dovezi științifice (🕒 20 min.)

OBIECTIV: Această activitate îi familiarizează pe participanți cu conceptul traumei și a practicii bazată pe relații pozitive și impactul EAC.

INSTRUCȚIUNI

Începeți prin a explica scopul activității, subliniind importanța unei abordări bazate pe înțelegerea traumei în sprijinul copiilor. Menționați că înțelegerea traumei ajută personalul din servicii să creeze un mediu sigur și empatic, esențial pentru vindecarea și dezvoltarea sănătoasă a copiilor afectați.

Reamintiți participanților despre conceptul EAC. Explicați că EAC sunt evenimente care pot afecta profund dezvoltarea copilului și că trauma este reacția individuală la aceste experiențe. Trauma nu rezultă automat din fiecare EAC, reacția copilului depinde de factori precum sprijinul disponibil și capacitatea de adaptare.

Menționați că EAC sunt trăite diferit de fiecare copil. Impactul acestor experiențe nu depinde doar de natura lor, ci și de cum sunt percepute și trăite. De exemplu, unii copii pot trăi experiențe adverse fără a dezvolta traumă, în timp ce alții pot fi profund afectați de evenimente mai puțin grave.

Întrebați participanții ce înțeleg prin traumă, faceți referire la *Caseta 9*. Accentuați următoarele:

- Trauma este o experiență dificilă și adesea neașteptată;
- Impactul experiențelor traumatice dăunătoare nu are limite (accidente, violență, neglijare, abuz, război);
- Poate afecta toate grupurile sociale, toate vârstele, toate țările.

CASETA 9. Reflecții asupra traumei

*„Cunoștințele despre traumă nu rezolvă problemele, dar oferă un cadru teoretic pentru dezvoltarea de modalități eficiente de a lucra cu copiii traumatizați”
(Louise Bomber).*

*„Trauma este rezultatul unor evenimente extraordinare care depășesc capacitățile normale de adaptare, implicând frică intensă și un sentiment de neputință”
(IRISS, 2014).*

„Un eveniment care copleșește mintea și corpul, generând pierderea controlului și emoții puternice precum frica și confuzia” (Van der Kolk, 2015).

*„Trauma implică circumstanțe percepute ca dăunătoare fizic sau emoțional și care au efecte de lungă durată asupra bunăstării mentale, emoționale și sociale”
(SAMHSA, 2014).*

Explicați participanților că trauma reprezintă consecința unui eveniment, a unei serii de evenimente sau a unui set de circumstanțe percepute de persoană ca fiind fizic sau emoțional dăunătoare, ori ca o amenințare la adresa vieții. Aceste experiențe pot avea efecte negative pe termen lung asupra funcționării și bunăstării mentale, fizice, sociale, emoționale sau spirituale ale persoanei.

Evenimentele traumatice pot include situații în care:

1. Persoana este vătămată
2. Există o amenințare gravă de vătămare
3. Persoana vede pe altcineva care este vătămat/rănit

Accentuați, totodată că EAC influențează puternic creșterea și dezvoltarea ulterioară. Faceți referire la *Caseta 10* care evidențiază riscurile crescute la care sunt expuși copiii afectați de EAC.

CASETA 10. Impactul EAC:

- Probabilitate de 2 ori mai mare de a consuma excesiv alcool și de a avea o dietă nesănătoasă.
- Probabilitate de 3 ori mai mare de a fuma.
- Probabilitate de 4 ori mai mare de a avea un nivel scăzut de bunăstare mintală și satisfacție în viață.
- Probabilitate de 5 ori mai mare de a avea relații sexuale la o vârstă fragedă.
- Probabilitate de 6 ori mai mare de a avea o sarcină neplanificată în adolescență.
- Probabilitate de 7 ori mai mare de a fi implicat în acte de violență.
- Probabilitate de 11 ori mai mare de a folosi droguri.
- Probabilitate de 11 ori mai mare de a ajunge la închisoare.

Prezentați cercetările din *Caseta 11* care arată legătura dintre EAC și consecințele de lungă durată asupra sănătății mintale, integrării sociale și comportamentului.

Caseta 11. Evidențe efectele EAC

Marryat și Frank 2019 – au identificat o corelație între experiențele adverse din copilărie (EAC) și dezavantajul socio-economic încă din primul an de viață.

Mauritz, Goossens, Draijer, & van Achterberg, 2015 – un studiu internațional a arătat că jumătate dintre persoanele care au contactat serviciile de sănătate mintală au suferit abuz fizic, iar o treime au fost victime ale abuzului sexual.

Cooke, 2016; Harper, Stalker, & Gadbois, 2008; Karatzias, Ferguson, Gullone, & Cosgrove, 2016; Kucharska, 2018; Mueser & Rosenberg, 2003; Salter & Richters, 2012; Xie, Jiuping, & Zhibin, 2017 - studii care evidențiază legătura între trauma timpurie și problemele de sănătate mintală, contactul cu sistemul judiciar și dependența de alcool sau droguri.

Explicați faptul că mulți copii se confruntă cu mai mult decât una dintre aceste și alte adversități. De asemenea, trauma poate fi transmisă între generații prin relațiile principale de atașament sau prin experiențe relaționale.

Aceste tipare pot persista de-a lungul timpului, influențând dezvoltarea emoțională și comportamentală a copiilor. Totodată, poate fi un eveniment unic sau cumulativ de-a lungul timpului

Explicați că integrarea abordării practicii bazate pe cunoașterea traumei și pe relațiile pozitive în serviciile de îngrijire nu doar că ajută la vindecarea persoanelor afectate, dar și îmbunătățesc calitatea interacțiunilor între cei care oferă sprijin și beneficiari.

Adoptarea practicilor centrate pe traumă are un impact profund în cadrul serviciilor, contribuind la crearea unui mediu în care beneficiarii se simt în siguranță, respectați și mai motivați să se implice activ în propriul proces de recuperare (Caseta 12).

Caseta 12. Beneficiile serviciilor bazate pe cunoașterea traumei

Pentru cei care au trecut prin traume, serviciile de sprijin pot aduce speranță, împuternicire și asistență care să nu îi traumatizeze din nou. Astfel de servicii pot contribui la reducerea decalajului dintre persoanele care utilizează serviciile și persoanele care le oferă (Filson & Mead, 2016).

Serviciile care aplică abordarea bazată pe cunoașterea traumei au următoarele beneficii:

- Reducerea perioadei în care tinerii se află în sistemul de justiție juvenilă sau în sistemul de protecție (Greenwald, et al., 2012).
- Creșterea implicării infractorilor în programe cognitiv-comportamentale care reduc factorii de risc penal (Miller & Najavits, 2012).
- Alternativele la izolare axate pe traumă într-o secție de pacienți internați au redus utilizarea constrângerii și izolării pentru îngrijirea psihiatrică a tinerilor (Azeem, Aujla, Rammerth, Binsfeld și Jones, 2011).
- Pentru populațiile „greu accesibile”, abordările bazate pe traume au crescut gradul de implicare în tratament, au redus abuzul de substanțe și simptomele legate de traumă (Cocozza, et al., 2005; Chung, Domino și Morrissey, 2009; Gatz, et al., 2007).
- Îmbunătățește înțelegerea importanței sprijinului și a supravegherii pentru personalul care, de multe ori are și traume în viața sa (Menschner & Maul, 2016b); (Esaki & Larkin, 2013).

Încheiați activitatea printr-o discuție deschisă despre cum poate ajuta practica centrată pe traumă în munca fiecărui participant. Încurajați-i să împărtășească exemple sau perspective personale despre cum această abordare poate îmbunătăți calitatea serviciilor oferite.

ACTIVITATE: Vizionarea și analiza videoclipului “Semănatul semințelor” (🕒 25 min.)

OBIECTIV: Acest videoclip introduce conceptul practicii bazate pe relații pozitive și rolul crucial al APP în sprijinirea vindecării și bunăstării emoționale a copiilor.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Video - Semănatul semințelor: practica informată de traumă pentru oricine care lucrează cu copii și tineri | Turas | Learn (nhs.scot) (11 min.)

INSTRUCȚUNI

Prezentați videoclipul „Semănatul semințelor” și invitați participanții să reflecteze asupra mesajelor transmise. Colectați gândurile și opiniile acestora.

Faceți legătura între mesajele videoclipului și studiul de caz analizat anterior. Întrebați participanții cum rezonază ideile din videoclip cu studiul de caz și cum ar putea aplica aceste concepte în situații similare.

Pentru a aprofunda înțelegerea etapelor traumei și importanța relațiilor de sprijin în vindecarea acestora, vizionați videoclipul pe segmente. După fiecare segment, discutați momentele esențiale și mesajele cheie.

Utilizați un flipchart pentru a nota momentele esențiale și mesajele cheie identificate de participanți. Acest lucru va ajuta la sintetizarea ideilor și la evidențierea importanței relațiilor de sprijin.

NOTĂ

Dirigeați discuția către ideea că relațiile pozitive sunt fundamentale pentru dezvoltarea și recuperarea emoțională a copiilor.

Subliniați că, relațiile de încredere, cum ar fi cele cu îngrijitorii, pot ajuta la „deblocarea” potențialului copilului.

Subliniați că, toți cei care lucrează cu copiii au un rol important în asigurarea bunăstării acestora. Menționați conceptul de „parenting corporativ,” prin care instituțiile publice au responsabilitatea de a promova și proteja bunăstarea copiilor aflați în grija statului.

Explicați că, orice comportament reprezintă o formă de comunicare. Când copiii se comportă provocator, acest lucru poate semnala stres sau reacții de tip „Fugi, Luptă sau Îngheață” (așa cum este explicat în videoclip). Comportamentul lor reflectă efortul de a supraviețui și de a se proteja.

Reiterați mesajul că, comportamentul este comunicare pe tot parcursul cursului și că practica bazată pe relații, în special relația cu îngrijitorul, este modul în care înțelegem ce ne spune un copil prin comportamentul său.

ACTIVITATE: Prezentarea unor instrumente practice (🕒 50 min.)

OBIECTIV: Această activitate oferă instrumente practice pentru a sprijini copiii în exprimarea sentimentelor lor și pentru a iniția procesul de vindecare.

Cu sprijinul adecvat, oferit la momentul potrivit, fiecare copil afectat de traumă are șansa de a-și reveni și de a se dezvolta armonios.

INSTRUCȚIUNI

Explicați că, pentru a sprijini copiii în exprimarea sentimentelor lor, există o varietate de tehnici la care pot recurge profesioniștii din SAPP. Exersați împreună aceste tehnici pentru a le înțelege și aplica eficient în interacțiunile cu copiii.

Exercițiul „Spaghete”

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Puteți folosi spaghete fierte, sfoară sau lână. Tăiați-le în fâșii de aproximativ 15 cm și adunați-le într-o farfurie de „spaghete”.

Pachetul reprezintă emoțiile amestecate din creierul unui copil. Scopul este de a arăta cum poate fi descâlcit acel creier amestecat.

Scoateți câte o bandă pe rând. Ridicați-o și numiți o emoție pe care credeți că o simte copilul din studiul de caz, de exemplu o îngrijorare în legătură cu cineva. Așezați bine șuvița care reprezintă emoția înainte de a lua o a doua șuviță și de a repeta procesul.

„Desfaceți” treptat încurcătura.

Notați pe flipchart toate emoțiile discutate și analizate pentru a reveni la ele ulterior în procesul de abordare a tematicilor referitor la potrivire, plasament și sprijin APP.

Exercițiul „Apa”

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Un pahar de apă gol și o garafă cu apă. Așezați-le pe un prosop sau pe un covor absorbant.

Luați un pahar gol și o sticlă de apă. Turnați o cantitate mică de apă în pahar.

Descrieți o emoție pe care tânărul din studiul de caz ar putea să o simtă, de exemplu furie. Continuați să faceți acest lucru, numind o altă emoție cu fiecare cantitate de apă. În cele din urmă, apa se va revărsa peste pahar, simbolizând faptul că copilului îi este greu sau imposibil să-și stăpânească toate emoțiile, care apoi se „revarsă”. (Emoții dezechilibrate).

Acum inversați procesul. Turnați puțină apă din pahar pentru a reprezenta un copil care își împărtășește emoțiile (susținut de persoana care are această relație de bază cu copilul). Cu fiecare emoție împărtășită, presiunea și emoția copleșitoare se reduc, făcând posibilă gestionarea și reglarea emoțiilor de către copil.

Exercițiul „Aisbergul”

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Un flipchart cu o imagine a unui aisberg desenat în contur – o mică parte deasupra apei și o mare parte sub apă.

Într-un grup mare sau în mai multe grupuri mai mici, rugați participanții să se gândească la studiul de caz și să scrie deasupra apei comportamentele pe care le afișează copilul, iar sub apă emoțiile care nu sunt văzute, dar care cauzează diverse comportamente.

Scopul acestui exercițiu este de a sublinia faptul că ceea ce se vede nu este imaginea de ansamblu. Trebuie să explorăm ceea ce se află sub comportamentele pe care le prezintă un copil.

NOTĂ

După fiecare exercițiu, solicitați feedback de la participanți și răspundeți la întrebări. Atrageți atenția asupra modului în care APP (Asistentul Parental Profesionalist) poate ajuta la înțelegerea expresiilor emoționale ale copiilor afectați de traumă. Explicați că reacțiile de furie, retragere sau fuga sunt modalități prin care copiii își manifestă dezordinea interioară și fac față dificultăților așa cum știu ei. Copiii nu sunt „răi” sau neascultători, ci își exprimă dezordinea interioară și se descurcă în singurul mod pe care îl cunosc pentru a supraviețui.

Subliniați că, traumele experimentate la naștere și în copilăria timpurie au un efect profund, la fel de semnificativ ca și traumele trăite în etapele ulterioare ale dezvoltării.

Discutați despre importanța momentului în care se fac aceste exerciții - evitați momentele în care copilul este obosit, mergeți în ritmul copilului și atunci când acesta se deschide (care poate fi într-un moment nepotrivit pentru APP, cum ar fi ora de culcare sau în timpul pregătirii mâncării), evitați zilele sau momentele în care rutina este perturbată sau după evenimente semnificative, cum ar fi contactul cu familia.

Pregătiți-vă să luați atât timp cât este necesar - dacă vă grăbiți, veți deteriora relația de încredere.

Încurajați îngrijitorii să exploreze sentimentele copilului legate de momente de vulnerabilitate („sub apă”), de exemplu, când a început copilul să se simtă singur, de cât timp se simte singur?

Subliniați importanța de a spune întotdeauna adevărul copilului, chiar dacă este dureros. Adevărul reprezintă punctul de pornire pentru vindecare.

Reamintiți participanților să aibă grijă și de ei înșiși, evitând momentele în care sunt obosiți sau stresați. Starea lor afectează calitatea sprijinului oferit copiilor.

Aceste instrumente pot fi utilizate la etapele de potrivire, plasament și suport.

2.3 Semnele traumei (🕒 70 min.)

SCOP: Înțelegerea semnelor traumei în dezvoltarea emoțională a copilului, subliniind importanța unei relații pozitive pentru facilitarea vindecării.

ACTIVITATE: Semnele traumei în dezvoltarea copilului acasă și la școală (🕒 20 min.)

OBIECTIV: Această activitate oferă informații complexe privind semnele traumei în dezvoltarea copiilor în diverse medii.

INSTRUCȚIUNI

Formați 4 grupuri. Solicitați participanților din 2 grupuri să discute semnele traumei în dezvoltarea copilului observate acasă (*tabelul 2*), alte 2 grupuri - semnele traumei observate la școală (*tabelul 3*). Fiecare grup prezintă sumarul discuțiilor, completându-se reciproc.

Discutați în grupul mare despre semnele traumei, identificate ca urmare a acestui exercițiu, la copilul din studiul de caz. Notați pe flipchart.

Afișați *tabelele 2 și 3* pe ecran.

- Explicați că atunci când copiii suferă pierderi timpurii, separare, abuz sau neglijare, dezvoltarea creierului lor este afectată în mod semnificativ.
- Aceștia se confruntă adesea cu ceea ce se numește *traumă de dezvoltare*, ceea ce înseamnă că dezvoltarea lor este afectată - nu se pot comporta, simți, relaționa și învăța ca alți copii de vârsta lor.
- *Traumele de dezvoltare pot fi reparate printr-o abordare holistică, de jos în sus, relațiile sigure și sensibile cu adulții sunt esențiale.*
- Cea mai importantă relație va fi adesea cea cu *persoana care se ocupă de plasament*.

Atunci când copiii suferă pierderi timpurii, separare, abuz sau neglijare, dezvoltarea creierului lor este afectată în mod semnificativ. Ei suferă adesea de ceea ce se numește traumă de dezvoltare, ceea ce înseamnă că dezvoltarea lor a deviat de la normal și ei nu se pot comporta, simți, relaționa și învăța ca alți copii de vârsta lor.

Trauma de dezvoltare poate fi remediată printr-o abordare holistică, „de jos în sus”, relațiile sigure și sensibile cu adulții fiind esențiale.

TABELUL 2. Semnele traumei în dezvoltarea copilului – acasă**Semne ale problemelor senzoriale**

- Antipație puternică pentru anumite alimente și texturi
- Dispreț puternic pentru atingere sau prea tactil
- Suge, mușcă, mestecă pentru a se calma singur
- Evitarea rutinelor, cum ar fi curățatul dinților
- Nerăbdător, agitat și alert, chiar și atunci când este în siguranță
- Dificultatea de a ști când le este cald/răceală, foame sau când au nevoie de toaletă

Semne de nesiguranță a atașamentului

- Se simte „greu de atins”, emoțiile sunt reprimite și copilul este greu de citit
- Evitarea intimității emoționale sau revărsarea emoțională excesivă
- Părintele/îngrijitorul se simte epuizat de solicitările neîncetate, crizele și nevoile emoționale ale copilului.
- Stabilirea limitelor poate declanșa o reacție puternică sau nerespectarea obligațiilor de către copil
- Episoadele de stres sau furie durează mult mai mult decât era de așteptat
- Separările declanșează anxietate sau furie la copil
- Copilul își controlează părinții și frații

Semne de dereglare emoțională

- Perioade prelungite de colaps din cauza unor lucruri mărunte
- O mulțime de discuții, deoarece copilul nu poate vedea lucrurile din perspectiva părinților săi
- Empatie foarte limitată pentru ceilalți
- Violență frecventă între copii și părinți
- Lacrimi și comportamente lipicioase la separare
- Rutina de culcare este prelungită și dureroasă
- La adolescenți - autovătămare, consum de droguri, promiscuitate
- Minciuna, furtul, acapararea
- Supraalimentare sau subalimentare
- Agresivitate sau letargie (adesea percepută ca lenevie)
- Lipsa de reacție la solicitările de zi cu zi (adesea considerată neconformitate)

Semne de disociere

- Copilul pare că nu ascultă solicitările părintelui
- Regresii rapide ale comportamentului la nivelul vârstei, de exemplu, purtarea bruscă ca un copil
- Pedepsele și consecințele normale pentru comportamentul neadecvat nu funcționează, deoarece copilul nu poate învăța din experiențele sale
- Aude voci
- Relațiile sunt atât de schimbătoare încât este greu să ții pasul cu adulții
- Negarea comportamentului despre care adulții știu că l-a avut

Abilități cognitive reduse

- Incapabil să învețe din greșeli
- Nu se poate organiza pentru rutinele de dimineață și de seară
- Uitați de instrucțiunile complicate
- Nu se poate raționa cu gândire în alb și negru
- Egocentric - poate vedea lumea doar din perspectiva sa

Concept de sine/identitate slabă

- Nu se simte demn de a accepta dragostea și îngrijirea
- Devine supărat la mici muștrări
- Devine gelos atunci când părintele/îngrijitorul acordă atenție altora
- Spune „sunt prost” sau „toată lumea mă urăște”

TABELUL 3. Semnele traumei în dezvoltarea copilului – la școală**Semne ale problemelor senzoriale**

- Dificultăți de concentrare și atenție
- Copleșiți de sălile de clasă gălăgioase și aglomerate
- Dificultatea de a arunca și de a prinde o minge
- Dificultăți de coordonare și echilibru
- Scris de mână și prindere slabă a creionului
- Închiderea/dezactivarea frecventă pe parcursul zilei

Semne de nesiguranță a atașamentului

- Dificultăți în procesarea informațiilor noi
- Performanță scăzută sau dependență excesivă de perfecțiunea academică
- Dificultăți de planificare, organizare și finalizare a sarcinilor
- Lupte cu tranzițiile, pierderea și schimbarea
- Reacții mari sau zonare din motive care nu sunt evidente pentru ceilalți
- Dificultăți în relațiile de prietenie
- Îi este greu să ceară ajutor sau copilul are mereu nevoie de ajutor
- Supunere excesivă sau comportament deranjant în clasă

Semne de dereglare emoțională

- Accese de furie sau supărare la evenimente minore, cum ar fi o schimbare de activitate
- Imaturitate în relația de prietenie - gelozie, posesivitate, dificultăți în a împărtăși
- Prea emoțional pentru a asimila cunoștințe noi
- Lacrimi și anxietate atunci când este adus la școală
- Dependență excesivă de adulți
- Încălcarea regulilor
- Agresivitate, fugă și ascundere
- Minciuna, furtul, acapararea
- Perturbează procesul educațional
- Neliniștit, agitat, se mișcă mult prin clasă
- Încetinit, nu răspunde

Semne de disociere

- Visarea frecventă în timpul zilei și lipsa de concentrare, ceea ce duce la realizări scăzute
- Abilitatea de a citi, scrie și învăța se schimbă drastic de la o sarcină la alta
- Copilul uită sau este confuz cu privire la lucruri pe care ar trebui să le știe, cum ar fi numele prietenilor
- Confuzie cu privire la zi și oră
- Își primesc înapoi temele pe care nu-și amintesc să le fi făcut
- Aude voci

Abilități cognitive slabe

- Dificultăți de rezolvare a problemelor
- Se străduiește să finalizeze o sarcină
- Imposibilitatea de a procesa rapid informațiile
- Nu-și poate aminti informații noi
- Nu poate exprima în cuvinte ceea ce gândesc
- Capacitate scăzută de a citi indiciile sociale
- Nu-și poate organiza lucrurile

Nivel scăzut de auto-percepție/identitate

- Se descurajează ușor
- Se supără în caz de eșec
- Auto-îndoială și auto-critică
- Nu face încercări de teama eșecului

NOTĂ

Subliniați că empatia și abordarea neconflictuală sunt esențiale.

Începeți să explorați aspectele senzoriale ale comportamentului copiilor și modul în care APP pot utiliza tehnici senzoriale pentru a calma, a gestiona și a face un copil să se simtă în siguranță.

ACTIVITATE: Vizionarea și analiza unui videoclip - Semnele traumei emoționale în dezvoltare (🕒 50 min.)

OBIECTIV: Această activitate ajută participanții să conștientizeze importanța vindecării traumei, în special în cazul specialiștilor ce lucrează cu copiii.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Video - Semnele traumei emoționale în dezvoltare (8 min.)

INSTRUCȚIUNI

Urmăriți videoclipul și rugați participanții să se gândească la studiu de caz.

Secționați vizionarea video în câteva bucăți. Utilizați flipchartul pentru a identifica momentele esențiale și a formula mesajele cheie.

Solicitați comentarii și subliniați faptul că, deși nu toată lumea a suferit traumă, toată lumea suferă pierderi.

Discutați despre mesajele principale identificate ca urmare a vizionării videoclipului și ce înseamnă acestea pentru APP. Subliniați că modul în care îi sprijinim pe APP este adesea cel care face ca un plasament să aibă succes - fără sprijin, plasamentele se des- tramă mai ușor, cu sprijin, ele reușesc mai des.

Întrebați participanții de ce cunoștințe suplimentare ar putea avea nevoie în lucrul cu copii cu nevoi complexe. Gândiți-vă la studiul de caz – care ar fi profilul APP pentru a îngriji de acest copil?

NOTĂ

Acest exercițiu are ca scop înțelegerea de către participanți a pierderii și traumei suferite și conștientizarea faptului că un comportament dificil ascunde ceea ce s-a întâmplat înainte - deci nu judecați, ci înțelegeți.

Discutați despre importanța ca APP să aibă la dispoziție toate informațiile despre copil și despre importanța unei bune comunicări cu specialiștii din serviciu.

Toate acestea conduc la încredere și la recuperare.

NOTĂ

Un număr semnificativ de oameni au suferit de abuz, neglijare, traumă sau au fost martori ai acestor situații.

Este posibil ca acest lucru să includă și unele persoane din sală.

Este important ca participanții să recunoască acest lucru în ei înșiși, deoarece li se va cere să gestioneze acest lucru pe măsură ce susțin cursul pentru APP.

Dacă cineva se simte stresat, este acceptabil să părăsească sala. Va fi sprijinit.

CONCLUZII

Mulțumiți participanților pentru implicarea lor activă în aceste activități și reamintiți-le că, în cazul în care au întâmpinat dificultăți, pot discuta deschis cu unul dintre formatori. Încurajați-i să rămână conectați la propriile sentimente, pierderi și experiențe, chiar dacă acest proces este uneori dificil. Efortul merită pe deplin.

MODULUL 3: POTRIVIRE, PLASAMENT ȘI SPRIJIN

3.1 APP – Cunoașterea de sine în contextul înțelegerii traumei și îngrijirii corespunzătoare (🕒 145 min.)

SCOP: Înțelegerea experiențelor, trăirilor anterioare ale copilului și rolul APP în procesul de vindecare a lui.

ACTIVITATE: Caracteristicile APP (🕒 10 min.)

OBIECTIV: Această activitate scoate în evidență caracteristicile necesare unui APP pentru îngrijirea unui copil traumatizat.

INSTRUCȚIUNI

Discutați, în grup prin asalt de idei, care sunt caracteristicile principale ale unui APP. Notați pe flipchart.

Utilizați studiul de caz pentru a identifica caracteristicile specifice unui APP care are în îngrijire un copil cu experiență traumatică. Notați pe flipchart.

Reiterați importanța mediului sigur care trebuie oferit unui copil cu experiențe adverse și de traumă pentru a asigura dezvoltarea sănătoasă.

Un spațiu sigur este un mod de a înțelege cum arată principiul siguranței în practică – ideea că numai atunci când un copil se simte în siguranță poate începe să își exploreze trauma.

Un APP trebuie să se concentreze pe crearea siguranței emoționale pentru copilul aflat în grija sa. Faceți referire la ierarhia nevoilor lui Maslow și la importanța siguranței și a încrederii – dacă nevoile emoționale ale unui copil nu sunt satisfăcute, acesta nu poate progresa în dezvoltarea sa. Rolul unui APP este de a crea un sentiment de siguranță și securitate.

ACTIVITATE: Înțelegerea Cărții vieții pentru a permite vindecarea (🕒 60 min.)

OBIECTIV: Această activitate subliniază importanța cunoașterii și înțelegerii experiențelor/trăirilor anterioare ale participanților și gradul de depășire și vindecare.

Acest lucru este foarte important pentru profesioniștii care îngrijesc de copii care au suferit o traumă sau și-au blocat unele dintre amintirile și experiențele lor.

Următoarele două activități vor ajuta participanții să înțeleagă povestea unui copil expus traumei și modul de a acționa din perspectiva cunoașterii traumei.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Videoclipul - *Lucrul terapeutic cu povestea vieții* | MacKillop Family Services.

INSTRUCȚIUNI

Urmăriți videoclipul *Lucrul terapeutic cu povestea vieții* | MacKillop Family Services.

Încurajați discuțiile libere și folosiți exemple din viața de zi cu zi despre propria poveste de viață.

NOTĂ

Încurajați explorarea ideilor de a lucra cu copiii, de exemplu, folosind tehnici diferite – ce culoare are acest sentiment, ce legumă are acest sentiment, analogii cu fotbalul.

INSTRUCȚIUNI

Vorbiți-le participanților despre importanța Cărții vieții pentru vindecarea unui copil trecut prin traumă. Dacă înțelegem cine suntem, acest lucru ne dă siguranță.

Explicați importanța identității, oferind exemplele de mai jos:

- Poziția sau profesia noastră - fiica fermierilor, fiul cel mare, a treia generație de fermieri, familia principală din sat, profesor, ministru, funcționar public;
- Caracteristicile noastre - personalitatea și dacă este moștenită de la un bunic sau părinte, cu cine ne asemănăm și de ce ar putea fi așa;
- Aptitudinile noastre - capacitatea de a picta sau de a dansa, de a vorbi sau de a dezbate, de a învăța repede sau încet;
- Orice caracteristici specifice ale Dvs., cum ar fi un handicap;
- Identitatea națională;
- Context cultural;
- Experiența de-a lungul vieții – în copilărie sau la vârsta adultă, cum ar fi pierderea unui frate sau a unei surori, nașterea unui frate sau a unei surori, căsătoria, divorțul, experiențele de educație sau călătorie, dacă v-ați simțit tratat în mod egal.

NOTĂ

Încurajați explorarea ideilor cu privire la ceea ce ar putea însemna Cartea vieții pentru lucrul cu copiii. Încurajați discuțiile libere și rugați participanții să ofere exemple din experiența proprie în aplicarea Cărții vieții.

ACTIVITATE: Harta mobilității (🕒 50 min.)

OBIECTIV: Această activitate demonstrează o altă tehnică pentru a provoca emoțiile unei persoane, a-l ajuta să-și înțeleagă identitatea și relațiile care au fost semnificative în diferite perioade ale vieții. Această activitate este complementară activității anterioare.

INSTRUCȚIUNI

Desenați-vă propria hartă a mobilității care va servi drept exemplu pentru APP. Desenați fiecare casă în care ați locuit cu o săgeată de la o casă la alta - o „hartă” a caselor /locurilor în care ați stat.

Prezentați grupului Harta mobilității Dvs. Relatați despre cine a locuit cu Dvs. în fiecare casă, despre evenimentele pozitive și negative din acea perioadă – erați fericit sau trist, cine era cel mai bun prieten, ce pierderi ați avut atunci când v-ați mutat într-o casă sau un loc nou, etc.

Reflecțați asupra acestor aspecte, de exemplu, amintirile fericite ale unei perioade petrecute cu o rudă care nu mai este printre noi și tristețea care vine odată cu moartea, recunoștința pe care o aveți pentru o anumită relație, ce anume din acel loc v-a făcut

fericit sau trist. Accentul ar trebui să fie pus pe sentimente - pierderea și modul în care v-a afectat aceasta.

Rugați participanții să-și deseneze propria hartă a mobilității.

Încurajați 1 - 2 participanți să-și prezinte Harta mobilității. Cereți păreri. Nu forțați participanții să vorbească mai mult decât doresc.

- Discutați ce înseamnă acest lucru pentru copiii aflați în APP.
- Puteți utiliza exercițiul cu APP, specialiștii, copiii din APP sau copiii biologici ai APP.
- Reamintiți participanților că momentul exercițiului este important – îi ajută pe copii să se conecteze la trecutul lor, să dezvăluie sentimente și amintiri și să știe când s-au simțit în siguranță. Explorați împreună cu ei ce anume i-a făcut să se simtă în siguranță. Acest lucru va influența plasamentele și ceea ce ar putea fi necesar pentru a crea acel sentiment de siguranță.

NOTĂ

Asigurați-vă că APP și cei care îi sprijină cunosc bine istoricul copilului.

Amintiți-vă și țineți cont de faptul că este posibil ca copiii să nu își amintească întotdeauna unde au locuit. Este în regulă să îi ajutați pe copii să își amintească și să aveți unele „case” unde există puține informații.

Subliniați mesajul: nu ați avut de ales în ceea ce privește familia în care v-ați născut, dar aveți controlul asupra propriului viitor.

În cadrul grupului, reflectați asupra exercițiului de cartografiere a mobilității pe care l-au întreprins și asupra pierderilor lor.

Facilitați această discuție cu sensibilitate, explicând că este important să cunoască pierderile lor și să le înțeleagă pentru a putea înțelege pierderea copilului.

Reveniți la studiul de caz. Rugați un participant să deseneze Harta mobilității pentru copilul din studiul de caz.

NOTĂ

Nu uitați să subliniați participanților că, dacă fac acest exercițiu cu un copil, trebuie să se asigure că au suficient timp la dispoziție în cazul în care copilul face dezvăluiri sau devine emotiv. Faceți exercițiul la momentul și în spațiul potrivit, de exemplu nu într-o zi în care există contact cu un părinte sau în care viața acestuia este haotică, și într-un loc potrivit pentru ei.

Persoana cu care copilul are o relație este cel mai bine plasată pentru a face un astfel de exercițiu - acesta poate să nu fie terapeutul și este adesea probabil să fie persoana care îl îngrijește. În această situație, asistentul de plasament ar trebui să ofere sprijin, atât practic, cât și emoțional, persoanei care se ocupă de plasament.

3.2 Nevoia de sprijin (🕒 30 min.)

SCOP: Identificarea sprijinului de care are nevoie un APP într-o situație specifică.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Pentru fiecare grup de participanți, desenați pe o foaie de flipchart schița unei figuri care să reprezinte un APP.

ACTIVITATE: Profilul profesional al APP (🕒 30 min.)

OBIECTIV: Această activitate ajută la determinarea profilului APP în baza nevoilor copilului.

INSTRUCȚIUNI

Rugați fiecare grup, pe baza identificării nevoilor de îngrijire să schițeze profilul APP care s-ar potrivi cu copilul din studiul de caz.

Cereți păreri.

NOTĂ

În cadrul discuției, evidențiați modul în care nevoile copilului sunt interconectate cu nevoile de sprijin ale APP.

Încercați să duceți discuția la ceea ce trebuie să știe și să facă un specialist pentru a ajuta un APP să-și dezvolte abilitățile pentru a răspunde acestor nevoi.

ACTIVITATE: Competențele APP în contextul traumei (🕒 25 min.)

OBIECTIV: Această activitate explorează sprijinul de care are nevoie APP pentru a avea grijă de un copil traumatizat.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Pentru fiecare grup de participanți, desenați pe o foaie de flipchart schița unei figuri care să reprezinte un APP.

INSTRUCȚIUNI

Împărțiți participanții în grupuri și rugați-i să noteze pe figurile pregătite competențele de care are nevoie un APP pentru a gestiona trauma unui copil.

În dreptul „capului” notați cunoștințele pe care trebuie să le dețină APP, în dreptul „inimii,” specificați abilitățile necesare pentru a răspunde la nevoile copilului aflat în plasament, iar la „mâini” adăugați resursele de care are nevoie pentru implementarea planului individualizat de asistență.

NOTĂ

În discuție, subliniați importanța competențelor necesare unui APP pentru a susține un copil traumatizat. Iată abilitățile și calitățile cheie:

Abilități de comunicare și ascultare activă: APP-ul trebuie să fie capabil să asculte atent și să comunice deschis cu copilul pentru a înțelege mai bine nevoile și emoțiile acestuia.

Obținerea informațiilor corecte despre copil: Este esențial să dețină informații exacte și relevante pentru a răspunde cât mai bine la nevoile copilului.

Dragoste și dăruire: Capacitatea de a arăta afecțiune și dedicație față de copil, aspecte fundamentale în sprijinul acestuia.

Empatie și sprijin emoțional: APP-ul trebuie să înțeleagă și să valideze emoțiile copilului, oferind în același timp sprijin emoțional într-un mod echilibrat.

Cunoașterea modului de utilizare a tehnicilor specifice, cum ar fi tehnica „aisbergului”: Aceasta ajută la înțelegerea aspectelor ascunse ale comportamentului copilului, ajutând APP-ul să vadă dincolo de reacțiile evidente.

Acceptarea copilului așa cum este: Este crucial ca APP-ul să accepte copilul fără așteptări nerealiste, arătând deschidere față de experiențele și particularitățile acestuia.

Abilitatea de a cere ajutor: APP-ul trebuie să știe când și cum să ceară sprijin, fie de la specialiști, fie din rețeaua de sprijin personală sau profesională.

Competențe în disciplină pozitivă: Cunoașterea tehnicilor de disciplină pozitivă care să sprijine dezvoltarea copilului, fără a aplica metode punitive.

Înțelegerea dezvoltării copilului: APP-ul trebuie să aibă cunoștințe despre etapele de dezvoltare pentru a adapta sprijinul la nevoile copilului în funcție de vârstă și capacitățile acestuia.

Acces la rețele de sprijin și supraveghere a formării: Este important ca APP-ul să aibă o rețea de sprijin profesional (inclusiv alte persoane cu experiență în acest domeniu) și acces la supraveghere și formare continuă.

3.3. Potrivirea copilului cu APP (🕒 50 min.)

SCOP: Oferirea unui instrument practic pentru a ajuta la potrivirea copilului care a suferit traumă cu APP.

ACTIVITATE: Matricea de potrivire (🕒 50 min.)

OBIECTIV: Această activitate evidențiază abilitățile și competențele esențiale, necesare unui APP pentru a satisface nevoile copilului din plasament.

INSTRUCȚIUNI

Reiterați că această activitate se bazează pe cele anterioare, în particular pe materialul cu privire la profilul APP. Subliniați importanța potrivirii, care asigură o compatibilitate optimă între competențele APP și nevoile copilului, oferind astfel cele mai bune oportunități de dezvoltare și vindecare.

Reamintiți participanților despre procedurile de potrivire a copilului – provizorie și practică. Explicați că succesul potrivirii depinde de înțelegerea detaliată a nevoilor copilului și de cunoașterea caracteristicilor și aptitudinilor fiecărui APP. Aceste informații sunt esențiale pentru a asigura o compatibilitate optimă între copil și APP, facilitând astfel o relație de sprijin și vindecare.

Pentru a obține o potrivire cât mai adecvată între APP și copil, este crucial să cunoaștem bine atât competențele și abilitățile APP, cât și nevoile specifice ale copilului. Așa cum se întâmplă în viața de zi cu zi, nu toți copiii se vor înțelege cu toți APP și nu toți APP vor fi compatibili cu toți copiii.

Reveniți la studiul/studiile de caz și analizați care sunt nevoile specifice ale copilului. Aceasta va ajuta participanții să identifice factorii de care trebuie să țină cont în realizarea potrivirii.

Prezentați matricea de potrivire (*Tabelul 4*). Subliniați că matricea este concepută pentru a analiza competențele și experiența APP și modul în care acestea ar răspunde nevoilor copilului.

Acest instrument se aplică în contextul potrivirii provizorii, care se realizează în baza Raportului de competențe a APP și evaluarea complexă a copilului.

MATERIALE PENTRU ACTIVITATE:

Desenați o matrice pe flipchart prin împărțirea hârtiei în 4 secțiuni. În partea de sus stânga scrieți „COPIL”, în partea de sus dreapta scrieți „APP”.

În ambele secțiuni de jos scrieți „SOLUȚII”. Aici veți enumera soluțiile pentru îngrijorările ce se referă la APP sau la copil.

Folosiți cunoștințele despre copil (evaluarea făcută în baza domeniilor de bunăstare) și despre punctele Dvs. forte ca APP (pe baza evaluării Dvs. în calitate de APP, a cunoștințelor și experienței).

TABELUL 4: Matricea de potrivire

COPIL Puncte forte și vulnerabilități	APP Puncte forte și vulnerabilități
SOLUȚII	SOLUȚII

Împărțiți participanții în 3 grupuri. Completați matricea. Prezentați rezultatele în grupul mare.

Încurajați discuțiile, evidențiind aspectele importante în cazul potrivirii copiilor cu traumă.

NOTĂ

Rețineți că matricea poate fi utilizată pentru plasamente de urgență sau planificate. În cazul plasamentului de urgență aceasta poate fi utilizată doar în cazul în care există persoane care cunosc copilul și APP, astfel încât informațiile să fie exacte.

Punctele forte sunt toate lucrurile bune despre plasament, de exemplu, familia cu doi părinți, alți copii în casă, mediul (rural/urban), sprijinul comunității (prietenii, îngrijitorul care duce copilul la prietenii), locația.

Vulnerabilitățile sunt toate lucrurile care nu sunt atât de bune, de exemplu, alți copii din plasament cu care copilul s-ar putea să nu se înțeleagă, băiatul de la oraș/băiatul de la țară, abilitățile și experiența APP sunt în alte domenii decât cele necesare, comunitatea și locația, considerente legale.

Soluții: Nici o potrivire cu APP nu va fi perfectă. Soluțiile sunt sprijinul sau contactul care ar atenua sau depăși vulnerabilitățile.

3.4 Plasamentul copilului (🕒 110 min.)

SCOP: Familiarizarea cu conceptul de îngrijire sigură și importanța acestuia pentru îngrijirea copiilor.

ACTIVITATE: Îngrijire în siguranță (🕒 20 min.)

OBIECTIV: Această activitate prezintă conceptul și cele 7 principii de Îngrijire Sigură.

INSTRUCȚIUNI

Începeți activitatea cu un asalt de idei privind riscurile care pot apărea în cazul plasamentului unui copil cu traumă. Notați pe flipchart toate ideile propuse de participanți.

Explicați pe scurt ce înseamnă îngrijirea sigură și subliniați rolul crucial al sprijinului pe care APP-ul îl primește de la managerul său, atât înainte de plasament, cât și în procesul de elaborare și revizuire a planului de asistență al copilului.

Clarificați că îngrijirea în siguranță se referă la măsurile adoptate de APP și familia acestuia pentru a proteja și minimiza riscurile în îngrijirea copilului aflat în plasament. Având în vedere că plasamentul copilului are loc la domiciliul APP, îngrijirea sigură contribuie și la protejarea bunăstării APP-ului și a familiei sale, acoperind aspecte diverse precum: crearea unor legături sănătoase, abordarea comportamentelor dificile, protecția fiecărui membru al familiei și reducerea riscului de acuzații împotriva APP.

Explicați că, deși un plan de îngrijire sigură nu va elimina riscurile, acesta permite APP să fie „conștient de riscuri” și să evite situațiile problematice.

Prezentați participanților cele șapte principii ale Îngrijirii Sigure (Caseta 13).

CASETA 13. Principii de Îngrijire Sigură

1. Copiii au nevoie de îngrijire individualizată din partea APP. Aspectele ce țin de îmbrățișări, așezarea pe pat, îmbăierea, intrarea în dormitoare, etc. trebuie abordate echilibrat și ajustate pe măsură ce circumstanțele se schimbă.
2. Fiii și ficele APP ar trebui ascultați, implicați în discuțiile despre îngrijirea sigură și consultați în legătură cu modificările necesare în casă.
3. Fiecare are dreptul la intimitate și dreptul de a nu fi îngrijorat sau stânjenit de alte persoane din casă.
4. Oricine are dreptul să spună "nu" contactului fizic, cum ar fi îmbrățișările și atingerile.
5. Nimeni nu are dreptul de a lovi, răni sau intimida pe altcineva.
6. Copiii din plasament trebuie să se simtă în siguranță în ceea ce privește îngrijirea fizică și să fie tratați cu respect indiferent de capacitatea lor de comunicare.
7. Sarcinile în gospodărie trebuie să fie „neutre din punct de vedere al genului,” deși APP sau copiii pot avea preferințe în legătură cu persoanele care le îndeplinesc.

După prezentarea principiilor, reveniți la studiul de caz și discutați despre aspectele specifice de îngrijire sigură care trebuie avute în vedere pentru a asigura protecția tuturor celor implicați.

NOTĂ

În cadrul discuției, încurajați participanții să ia în considerare aspecte practice care țin de îngrijirea sigură, cum ar fi:

- Obiceiurile privind intrarea în dormitoare (ex. bătutul la ușă înainte de a intra).
- Evitarea îmbrăcămintei sumare în casă.
- Respectarea spațiului personal (când și cum este potrivit să îmbrățișezi copilul).
- Încuiera ușii de la baie pentru protejarea intimității.
- Precauții privind îngrijitorii de sex masculin care intră în camerele fetelor.
- Verificarea periodică a ghiozdanelor, dacă există tendința de a fura obiecte.
- Restricționarea utilizării rețelelor de socializare.
- Stabilirea unei rutine adecvate pentru culcare.

ACTIVITATE: Acord de înțelegere între copil și APP (🕒 30 min.)

OBIECTIV: Această activitate subliniază importanța stabilirii unei înțelegeri comune între APP și copil la începutul plasamentului, pentru a asigura sprijin reciproc și a evita posibile dificultăți.

INSTRUCȚIUNI

Subliniați despre importanța acordului între copil și APP pentru reușita plasamentu lui. Acesta oferă claritate atât pentru copil, cât și pentru APP. Acordul trebuie să fie încheiat la sosirea copilului și trebuie completat de specialiștii care sprijină APP, care se ocupă de copil. Acordul trebuie să fie scris și semnat.

Precizați ce ar trebui să conțină și, dacă doriți, puteți oferi un model ca document de însoțire:

- Date de identificare: Numele, data nașterii, adresa APP-ului și modul în care copilul ar trebui să i se adreseze.
- Motivul plasamentului: O explicație scurtă și adecvată pentru copil, faceți referire la studiul de caz pentru a oferi un exemplu.
- Modalități de contact: Informații despre cât de des și unde poate copilul să-și vadă părinții sau alte persoane importante, precum și persoana responsabilă de aranjamentele de contact.
- Hobby-uri: Informații despre hobby-urile copilului și dacă acestea pot fi continuate sau găsite alternative.
- Rutina în gospodărie: Care sunt așteptările de la copil legate de participarea la treburile casnice, igienă, haine și obiceiuri alimentare (*strângerea mesei, spălatul vaselor*).
- Preferințe alimentare/Dieta: Informații despre alimentele preferate sau evitate de copil.
- Rutina de culcare: Detalii despre rutina copilului la culcare – preferințe legate de lumină, povești, jucării sau păaturi confortabile.
- Utilizarea telefoanelor: Restricții legate de utilizarea telefoanelor și accesul la rețele sociale sau Wi-Fi de ex. pe timpul nopții.
- Comportamente acceptabile: De exemplu, dacă fumaful este permis afară, specificați locul.

NOTĂ

Încurajați APP-ul să participe activ în procesul de gândire asupra aspectelor ce ar trebui incluse în acord, astfel încât ambele părți să fie pe deplin conștiente de așteptările reciproce.

Subliniați: *Acordul are rolul de a se asigura că atât copilul, cât și APP sunt conștienți de așteptările reciproce.*

Completarea acordului este un pas esențial în construirea unei relații bazate pe încredere și siguranță pentru copil.

În cazul copiilor cu nevoi complexe unele comportamente nu vor putea fi stopate (fumatul, consumul de alcool, furtul). Acestea sunt o expresie a traumei, așa că nu vă confrunțați - acceptați copilul așa cum este, dar puneți limite. „Nu poți fuma în casă, dar poți fuma afară”.

Mesaj: *Eu te respect, tu mă respecti. Comportamentul este o expresie a traumei. Prin urmare, APP trebuie să se comporte într-un mod calm și neconflictual.*

ACTIVITATE: Tipuri de sprijin (🕒 30 min.)

OBIECTIV: Această activitate oferă posibilitate de a identifica tipurile de sprijin și subliniază importanța acordării suportului necesar APP pentru ca plasamentele să aibă succes.

INSTRUCȚIUNI

Începeți activitatea cu un asalt de idei cu privire la tipurile de sprijin aplicate la moment în cadrul serviciului. Întrebați participanții care dintre tipurile menționate le consideră eficiente. Notați răspunsurile pe flipchart.

Explicați participanților că APP trebuie să știe la ce sprijin se pot aștepta din partea echipei de suport, fie că este vorba de personal specializat sau de alți APP. Sprijinul poate lua multe forme, atât formale, cât și informale.

Prezentați modele adiționale de sprijin, care nu au fost menționate de către participanți.

Încurajați discuțiile despre modul în care acestea ar putea funcționa:

- Grupuri de sprijin pentru APP, facilitate de un asistent social, unde APP își împărtășesc experiențele și ideile. În cadrul acestor grupuri pot fi oferite și cursuri de formare. Confidențialitatea este esențială.
- Momente informale de „întâlnire” numai pentru APP, de exemplu, sesiuni de mic dejun sau cafea în care APP se sprijină reciproc.
- Activități comune, poate coordonate de un APP pentru un grup mic de APP și tinerii acestora.
- Programul de mentorat și ghidare prin care APP cu experiență oferă îndrumare/sprijin noilor APP. Aceasta poate oferi, de asemenea, sprijin atunci când au o problemă în legătură cu care nu sunt siguri sau au nevoie de cineva atunci când birourile sunt închise.
- Sesiuni de supervizare cu asistentul social la intervale regulate de timp.
- Formare. APP ar trebui să urmeze cursuri de formare continuă, unele dintre acestea fiind obligatorii, cum ar fi îngrijirea în siguranță sau primul ajutor, iar altele în funcție de necesități.

NOTĂ

Oferiți participanților spațiu pentru a analiza și discuta diferite tipuri de sprijin prezentate. Invitați-i să propună și alte idei care ar putea fi de ajutor în sprijinirea APP.

Subliniați că un APP bine susținut are capacitatea de a oferi sprijinul adecvat unui copil traumatizat, creând un mediu stabil și sigur, esențial pentru vindecarea și dezvoltarea acestuia.

ACTIVITATE: Tehnici de Sprijin pentru Îngrijirea Copiilor Traumatizați: Prezentare Teoretică și Aplicativă (🕒 30 min.)

OBIECTIV: Această activitate prezintă teoriile care stau la baza activităților anterioare.

INSTRUCȚIUNI

Accentuați faptul că formarea continuă este esențială pentru a ne menține pe toți informați, pentru a ne dezvolta competențele și pentru a ne ajuta să reflectăm asupra experiențelor noastre, să învățăm și să împărtășim această învățare. Unele cursuri de formare și teorii care ar trebui incluse sunt prezentate mai jos.

Încurajați-i să își aloce timp după această sesiune pentru a aprofunda fiecare teorie și pentru a reflecta asupra modului în care acestea pot fi aplicate în practica lor zilnică.

Indemnați-i să gândească la impactul fiecărei teorii în contextul înțelegerii lor asupra traumei și a efectelor acesteia asupra copiilor, precum și la semnificația acestor teorii în gestionarea plasamentelor.

Această reflecție îi va ajuta să construiască o abordare mai bine fundamentată, informată a traumei, care să le permită să ofere un sprijin mai eficient și empatic copiilor aflați în plasament.

1. Teoria învățării sociale:

Explicați participanților că Teoria Învățării Sociale (dezvoltată de Albert Bandura) este o teorie fundamentală care sugerează că, comportamentul este învățat prin observare și imitare. Așadar, comportamentele pot fi învățate, dezvoltate sau modificate în funcție de modele și consecințe (<https://www.simplypsychology.org/bandura.html>).

NOTĂ

Mesaj cheie pentru APP: Aceasta este o veste pozitivă – dacă un comportament este învățat, el poate fi de asemenea schimbat. APP pot folosi această teorie pentru a încuraja comportamente pozitive și a reduce comportamentele provocatoare.

Explicați și discutați principii cheie ale Teoriei Învățării Sociale:

- **Învățarea prin observare:** Copiii pot învăța noi comportamente prin observarea acțiunilor altor persoane și a consecințelor acestora. De exemplu, dacă un copil observă un alt copil primind o recompensă pentru un comportament specific, va fi mai motivat să încerce același comportament.
- **Imitarea modelelor:** Bandura a arătat că cei mici sunt foarte influențați de comportamentele celor din jur, în special ale persoanelor de încredere sau ale celor pe care le consideră modele, cum ar fi părinții, frații mai mari sau îngrijitorii (în cazul de față APP).
- **Rolul recompenselor și al pedepselor:** Consecințele comportamentului joacă un rol major în modelarea acestuia. Dacă un comportament este recompensat, este mai probabil să fie repetat. În schimb, un comportament care duce la o consecință negativă este mai puțin probabil să fie repetat.
- **Învățarea cognitivă:** Învățarea nu se bazează doar pe reacțiile automate la stimul, ci implică procese cognitive, cum ar fi raționamentul și memoria. Copiii evaluează dacă anumite comportamente sunt potrivite sau utile în funcție de context și consecințe.

Exemplificați cum poate fi aplicată în practică Teoriei Învățării Sociale în activitatea APP:

- **Dezvoltarea comportamentelor dificile:** Dacă un comportament a fost învățat, poate fi de asemenea „dezînvățat” sau înlocuit. Prin oferirea unor modele pozitive și prin aplicarea consecventă a recompenselor și a limitelor, APP poate ajuta copilul să înlocuiască comportamentele provocatoare cu unele adecvate.
- **Promovarea comportamentelor pozitive:** APP poate fi un model de comportament pozitiv, oferind copilului exemple clare despre cum să reacționeze în situații dificile sau stresante. Copiii învață astfel să adopte comportamentele dorite prin observare și imitare.
- **Utilizarea recompenselor și limitelor:** Consecințele pozitive (laude, recompense, sprijin) pentru comportamentele bune și limitele clare pentru comportamentele nepotrivite pot stimula adoptarea unor comportamente adecvate.
- **Învățare și adaptare prin experiențe practice:** APP-urile pot să încurajeze copilul să experimenteze și să practice noi metode de a reacționa în diverse situații, consolidând astfel comportamentele pozitive.

Caseta 14. Exemplu practic

Dacă un copil manifestă un comportament agresiv atunci când este frustrat, APP-ul ar putea:

- *Să îi arate calm o modalitate mai adecvată de a-și exprima frustrările, oferindu-i un exemplu de comportament sănătos și autocontrol.*
- *Să aplice o consecință constructivă pentru comportamentul agresiv, cum ar fi o pauză temporară în care copilul să aibă timp să se calmeze și să își gestioneze emoțiile înainte de a reveni la activitate.*
- *Să ofere o recompensă (de exemplu, o laudă sau o activitate preferată) atunci când copilul reușește să își exprime frustrarea într-un mod constructiv.*

Reamintiți participanților că Teoria Învățăării Sociale poate contribui semnificativ la îmbunătățirea comportamentului copilului, iar APP pot folosi acest cadru teoretic pentru a modela și sprijini schimbarea comportamentală într-un mod pozitiv.

2. Tehnicile aplicate de Dan Hughes

Faceți o scurtă introducere. Menționați că Dan Hughes este un renumit psiholog clinician și expert în dezvoltarea copilului, cunoscut pentru contribuțiile sale importante în domeniul atașamentului și al traumei la copii. Prin tehnicile și modelele sale, Hughes a creat abordări practice care sprijină îngrijitorii în înțelegerea comportamentelor copiilor traumatizați și în oferirea sprijinului necesar pentru siguranța emoțională. Instrumentele sale, cum ar fi modelul ABC și abordarea PACE, sunt concepute pentru a aduce claritate asupra factorilor declanșatori ai comportamentelor și pentru a construi relații bazate pe siguranță, încredere și empatie.

a) Prezentarea Modelului ABC

Prezentați *Modelul ABC de comportament* și implicați grupul în discuție. Acesta este un instrument simplu și eficient pentru a înțelege ce declanșează un comportament și care sunt consecințele sale.

Definiți fiecare componentă:

- A** - este antecedentul sau declanșatorul comportamentului
- B** - este comportamentul
- C** - este consecința sau ceea ce se întâmplă după aceea

Explicați că:

- Această abordare arată modul în care comportamentul este afectat de lucrurile care se întâmplă înainte de el, precum și de cele care se întâmplă după.
- Dacă comportamentul primește un răspuns pozitiv, este mai probabil să îl faceți din nou, dar dacă primește un răspuns mic sau niciun răspuns, este posibil să vă gândiți dacă l-ați face din nou.
- Având în vedere că comportamentul nostru este afectat fie de ceea ce se întâmplă înainte, fie de ceea ce se întâmplă după, dacă putem schimba ceea ce se întâmplă înainte sau ceea ce se întâmplă după, atunci am putea fi în măsură să ajutăm copiii să-și schimbe comportamentul.

Explicați că o modalitate utilă de a folosi *modelul ABC* este să țină un *jurnal ABC* pentru observații regulate, care să înregistreze comportamentul copilului în mod sistematic. *Jurnalul ABC (tabelul 5)* va ajuta îngrijitorii să identifice tipare de comportament, declanșatori și consecințe, oferindu-le o perspectivă clară asupra modului în care pot sprijini pozitiv copilul.

Tabelul 5. Exemplu Jurnal ABC

Data și ora	Antecedent	Comportament	Consecințe
Luni 16.30	Întrebat de APP dacă și-a făcut temele.	Se așează la masă și începe să-și facă temele.	APP laudă copilul zâmbind larg pentru că stă la masă și începe să-și facă temele.

Subliniați că acest tip de jurnal poate:

- Ajuta la identificarea situațiilor declanșatoare și a tiparelor de comportament.
- Permite monitorizarea progresului și observarea schimbărilor în timp.
- Încurajează îngrijitorii să-și adapteze reacțiile pentru a sprijini comportamentele pozitive.

Accentuați încă o dată că acest model simplu ajută îngrijitorii să înțeleagă comportamentul copiilor și să le ofere sprijinul necesar pentru a adopta comportamente pozitive. De exemplu, dacă un APP este conștient de momentul în care devine stresat de un comportament se poate gândi la modalități de a gestiona acest lucru, astfel încât să nu reacționeze nepotrivit.

b) Prezentarea Tehnicii PACE

Încurajați participanții să exploreze altă tehnică a lui Dan Hughes -PACE. Menționați că PACE este o metodă bazată pe trauma suferită, axată pe construirea unei relații sigure și de încredere între îngrijitor și copil. Tehnica îi ajută pe îngrijitori să gestioneze comportamentele copiilor într-un mod care reduce anxietatea și oferă sprijin emoțional.

Definiții și exemple pentru fiecare componentă PACE:

P - Joc (Playfulness):

Explicați că prin adoptarea unei atitudini jucăușe și relaxate, îngrijitorul îl ajută pe copil să simtă că adulții din jurul lui sunt de încredere. Jocul îi permite copilului să se relaxeze, iar găsirea unei distracții reciproce chiar și după un conflict poate întări legătura dintre copil și îngrijitor.

Exemplu: Când copilul evită o activitate neplăcută, îngrijitorul poate spune într-un mod jucăuș: „*Hmm... se pare că tema asta te provoacă la o competiție. Hai să vedem cine câștigă, tu sau tema!*”

A - Acceptare (Acceptance):

Subliniați că este important ca îngrijitorul să accepte copilul așa cum este, fără a judeca gândurile și sentimentele acestuia. Acceptarea reduce sentimentul de rușine și ajută copilul să se simtă văzut și înțeles.

Exemplu: Dacă copilul refuză să coopereze, îngrijitorul poate spune: „*Este în regulă să te simți așa. Înțeleg că nu ai chef acum și asta e perfect normal.*”

C - Curiozitate (Curiosity):

Încurajați îngrijitorii să adopte o atitudine deschisă și necondiționată de curiozitate față de comportamentul copilului.

Exemplu: Dacă copilul reacționează negativ, îngrijitorul poate întreba cu blândețe: „*De ce crezi că te-a deranjat atât de mult asta? Vrei să-mi povestești?*”

E - Empatie (Empathy):

Explicați că empatia presupune ca îngrijitorul să fie alături de copil în sentimentele sale, arătându-i că este înțeles. Empatia creează un mediu de siguranță emoțională, permițând copilului să își exprime vulnerabilitățile și să caute alinare.

Exemplu: Dacă copilul este frustrat, îngrijitorul poate spune: „Știu că uneori e greu. Și eu am avut momente când simțeam că nu vreau să fac ceva. Sunt aici să te ajut.”

Cele patru elemente PACE ajută un copil să se simtă suficient de în siguranță pentru a începe să își exploreze trauma și să găsească modalități de a-și regla comportamentul.

NOTĂ

Instrumentele și tehnicile prezentate trebuie să fie bine înțelese de către specialiștii care sprijină Asistenții Parentali Profesioniști (APP) pentru a se asigura că aceștia își aplică corect abilitățile.

Subliniați că tehnicile precum PACE și modelul ABC necesită practică constantă și răbdare, dar sunt instrumente deosebit de valoroase în îmbunătățirea relațiilor și a comportamentului copiilor traumatizați.

Recomandați participanților să consulte și resursele următorilor autori și experți, care oferă o înțelegere mai profundă a traumei din copilărie și a impactului acesteia asupra dezvoltării:

Suzanne Zeedyke, “Sabre Tooth Tigers & Teddy Bears”; Vera Fahlberg “A Child’s Journey Through Placement”; Beacon House (Trust) “The Repair of Early Trauma”; Bessel van der Kolk “The Body Keeps the Score”; Bruce Perry “The Boy Who Was Raised as a Dog”; Dan Siegel “The Whole-Brain Child”.

Aceste resurse oferă tehnici și strategii pentru a sprijini copiii afectați de traume.

ACTIVITATE: Finalizarea formării. Ce iau cu mine de la instruire (🕒 20 min)

SCOP: Formularea concluziilor referitor la formarea și primirea feedback-ului cu privire la învățare.

INSTRUCȚIUNI

Rugați participanții să împărtășească un lucru pe care l-au învățat și pe care îl vor lua în considerare în practica lor.

NOTĂ

Rezumați ceea ce s-a discutat pe parcursul instruirii, subliniind:

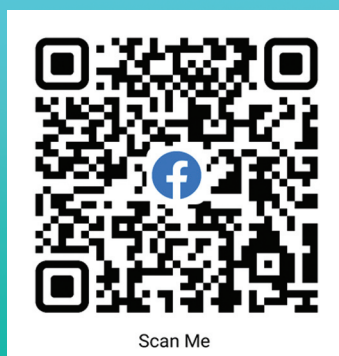
- *Înțelegerea dezvoltării copilului și a traumei;*
- *Impactul acestei traume asupra copiilor și importanța relației cheie dintre copil și APP în procesul de vindecare;*
- *Reamintiți participanților importanța înțelegerii pierderii în propria lor viață.*

A fi APP al unui copil traumatizat este un rol prețios, care necesită înțelegere, flexibilitate, receptivitate, individualitate și empatie și deschidere către sprijin.

Un APP sprijinit este un îngrijitor puternic.

Încheiați mulțumindu-le pentru participare, încurajându-i în rolul lor și subliniind cât de apreciați sunt și rolul esențial pe care îl au în a aduce speranță și vindecare copiilor din Republica Moldova.

Nu uitați, relațiile i-au traumatizat pe copii, dar relațiile sunt, de asemenea, puterea care vindecă, iar APP nu trebuie să subestimeze niciodată puterea pe care o are de a schimba viața copiilor.

 www.p4ec.md

 Parteneriate pentru Fiecare Copil

 www.ppfc_moldova

AO „Parteneriate pentru fiecare copil”
Str. Kogălniceanu 75, of. 3, 7
Chișinău, MD – 2009
Republica Moldova
Tel.: + 373 22 23 86 69